

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΣΤ'

Συνδρομή ἑτησίαν: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 - Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἰούλιος, ἴσους καὶ εἰς ἑτησίαν - Γραφεῖον Διευθ.: Ἐπὶ τῆς λισσῆς Παναπιστημίου 39.

16 Ὀκτωβρίου 1883

Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΛΟΧΑΓΟΥ

[Μυθιστόρημα Ἀλεξάνδρου Πούσκιν].

Συντομία ἰδί σελ. 646.

Ζ'.

Ἡ ἔφοδος.

Καθ' ὄλην τὴν νύκτα δὲν ἠδυνήθη νὰ κοιμηθῶ, οὐδ' ἐξεδύθη μάλιστα· ἐσκόπων νὰ ὑπάγω λίαν πρῶτ' εἰς τὴν πύλην τοῦ φρουρίου, δι' ἧς ἐπρόκειτο νὰ ἐξέλθῃ ἡ Μαρία Ἰβανόβνα ἀναχωροῦσα, ἵνα εἶπω αὐτῇ τὸ ὕστατον χαῖρε. Ἡσθαινόμην ἐν ἐμαυτῷ παντελῆ μεταβολήν. Ἡ ταραχὴ τῆς ψυχῆς μου μοὶ ἐφαίνετο φορητοτέρα τῆς στυγνῆς μελαγχολίας, ἣτις πρότερον μ' ἐβασάνιζεν. Ἡ ἐκ τοῦ ἀποχωρισμοῦ λύπη συνεκρινάτο ἐν ἐμοὶ μετ' ἀορίστων ἀλλὰ γλυκειῶν ἐλπίδων, μετ' ἀνυπομόνου προσδοκίας κινδύνων καὶ αἰσθήματος εὐγενοῦς φιλοδοξίας. Ἡ νύξ παρήλθε ταχέως. Ἡτοιμαζόμενη νὰ ἐξέλθῃ, ὅτε ἡ θύρα τοῦ δωματίου μου ἠνοιχθῆ καὶ εἰσελθὼν ὁ δεκανεὺς μοὶ ἀνήγγειλεν, ὅτι οἱ Κοζάκοι μας ἐλιποτάκτησαν τὴν νύκτα, συμπαραλαβόντες βιαίως τὸν Ἰουλὰϊ καὶ ὅτι περὶ τὰ προχώματα ἡμῶν περιέτρεχον ἄγνωστοι ἰππεῖς. Ἐπάγωσα ἐκ τοῦ τρόμου ἀναλογισθεῖς, ὅτι ἡ Μαρία Ἰβανόβνα δὲν θὰ κατώρθωσεν νὰ φύγῃ. Ἐδῶσα ἐν σπουδῇ διαταγὰς τινὰς εἰς τὸν δεκανεά καὶ ἔτρεξα εἰς τὸ φρουράρχου.

Ἐπέφωκεν ἤδη ἡ ἡμέρα. Κατηρχόμενη δ' ἐν τάχει τὴν ὁδόν, ὅτε ἤκουσά τινα καλοῦντά με ὀνομαστί καὶ ἐστάθην. «Ποῦ πηγαίνετε; ἂν μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς ἐρωτήσω, μοὶ εἶπεν ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς, συλλαβὼν με ἐκ τοῦ βραχίονος· ὁ Ἰβάν Κούσμιτς εὐρίσκειται εἰς τὸν προμαχῶνα καὶ μ' ἔστειλε νὰ σᾶς εὐρῶ. Ὁ Πουγάτς! ἔφθασεν.

— Ἡ Μαρία Ἰβανόβνα ἀνεχώρησεν; ἠρώτησα τρέμων ἐνδομύχως.

— Δὲν ἐπρόφθασεν, ἀπεκρίθη ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς· ὁ δρόμος τοῦ Ὀρεμβούργου εἶναι κομμένος καὶ τὸ φρούριον εἶναι περικυκλωμένον ἀπὸ τοὺς ἀντάρτας. Κακὰ πηγαίνουν τὰ πράγματα, Πιότρ Ἀνδρέιτς.»

1. Πουγάτς κατὰ συγχοίην ἀντὶ Πουγάτσεφ, σημαίνει φάβητρον.

Ἐπήγομεν εἰς τὸν προμαχῶνα, ὅστις ἐσχηματίζετο ἐκ λόφου φυσικοῦ ὠχυρωμένου διὰ προχωμάτων. Ἡ φρουρὰ εὐρίσκετο ἐκεῖ ἀπὸ τῆς προτεραίας. Ὁ φρουράρχος περιεπάτει ἐκεῖ ἐνώπιον τῶν ὀλίγων ἀνδρῶν, οὓς διώκει. Ἐνεκα τῆς προσεγγίσεως τοῦ κινδύνου ὁ γηραιὸς μαχητὴς προσεκτήσατο ἔκτακτον σθένος. Ἐν τῇ στέππῃ καὶ οὐχὶ πολὺ μακρὰν τοῦ φρουρίου ἐφαίνοντο ὀλίγοι τινὲς ἰππεῖς, πιθανῶς Κοζάκοι, ἀλλὰ μετὰξὺ αὐτῶν εὐρίσκοντο καὶ τινεὶ βασκίρ, εὐκόλως ἀναγνωριζόμενοι ἐκ τῶν σκούφων καὶ τῶν φαρετρῶν αὐτῶν. Ὁ φρουράρχος διερχόμενος πρὸ τῶν στοιχείων τοῦ εὐαριθμοῦ στρατοῦ ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατιώτας: «Νὰ σᾶς ἰδῶ, παιδιὰ! νὰ τὸ δεῖξωμεν διὰ τὴν μητέρα μας τὴν τσαρίνα, καὶ νὰ μάθῃ ὅλος ὁ κόσμος, ὅτι εἴμεθα γενναῖοι ἄνδρες καὶ πιστοὶ εἰς τὸν ὄρκον μας».

Οἱ στρατιῶται ἐξεδήλωσαν δι' ἐπευφημιῶν τὴν προθυμίαν αὐτῶν. Ὁ Σβαμπρῖνης ἴστατο πλησίον μου παρατηρῶν μετὰ προσοχῆς τὸν ἐχθρὸν. Οἱ ἐν τῇ στέππῃ ἄνδρες, παρατηρήσαντες ἀναμφιβόλως κίνησιν τινὰ ἐν τῷ φρουρίῳ συνηθροίσθησαν ἐν ὀμίλῳ καὶ συνδισκέποντο. Ὁ φρουράρχος διέταξε τὸν Ἰβάν Ἰγνάτιτς νὰ σημαδεύσῃ αὐτοὺς μετὰ τὸ κανόνιον, ὁ ἴδιος δὲ ἐπλησίασε τὴν θρυαλλίδα. Ἡ σφαῖρα διήλθε συρίζουσα ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν αὐτῶν χωρὶς οὐδεμίαν νὰ τοῖς προξενήσῃ βλάβην. Πάραυτα δὲ οἱ ἰππεῖς διεσκορπίσθησαν καλπάζοντες καὶ ἡ στέππη ἠρημώθη.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἦλθεν εἰς τὸν προμαχῶνα ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα, ἀκολουθουμένη ὑπὸ τῆς Μαρίας, ἣτις δὲν ἔστεργε νὰ τὴν ἐγκαταλίπῃ. «Λοιπόν! εἶπεν ἡ φρουραρχίνα, πῶς πηγαίνει ἡ μάχη! ποῦ εἶνε ὁ ἐχθρὸς;

— Ὁ ἐχθρὸς δὲν εἶνε μακρὰν, ἀπεκρίθη ὁ Ἰβάν Κούσμιτς καὶ ἂν θέλῃ ὁ Θεός, ὅλα θὰ ἔλθουν δεξιά! Καὶ σύ, Μάσσα, φοβᾶσαι;

— Ὅχι, μπαμπά, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία· περισσότερο φοβαῦμαι μονάχη εἰς τὸ σπίτι».

Με ἐκύτταξε δὲ, προσπαθοῦσα νὰ μειδιάσῃ. Ἐσφιγξά ζωηρῶς τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους μου, ἀναμνησθεῖς ὅτι τὸ ἔλαβον τὴν προτεραίαν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῆς, ὡσεὶ πρὸς ὑπερασπίσιν τῆς.

Ἡ καρδιά μου ἐφλέγετο ἐν τῷ στήθει, ὑπελάμβανον ἐμαυτὸν προστάτην τῆς καὶ ἐπόθουν νὰ τῇ ἀποδείξω, ὅτι ἤμην ἀξίος τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς, ἐκκραδῶκου δ' ἀνυπόμονος τὴν κρίσιμον στιγμήν.

Αἰφνης ἐπεφάνησαν ἐκ νέου ἐν τινὶ ὑψώματι, ἀπέχοντι ὀκτὼ βέρστια τοῦ φρουρίου, ὄμιλοι ἵππέων, μετὰ μικρὸν δὲ ἄπασα ἡ στέππη ἐκαλύφθη ὑπὸ ἀνδρῶν ὀπλισμένων μὲ δόρατα καὶ τόξα. Ἐν αὐτοῖς διακρίνετο ἀνὴρ τις ἐπιβαίνων λευκοῦ ἵππου, φορῶν κόκκινον καφτάνιον καὶ κρατῶν σπάθην ἐν τῇ χειρὶ. Ἐκεῖνος ἦτο ὁ Πουγάτσεφ. Ἐστάθη καὶ πολλοὶ περιεκύκλωσαν αὐτόν, μετ' ὀλίγον δὲ, προδήλως κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ, τέσσαρες ἄνδρες ἐχωρίσθησαν ἐκ τοῦ πλήθους καὶ διηυθύνθησαν ὀλοταχῶς πρὸς τὸν ἡμέτερον προμαχώνα. Ἀνεγνωρίσαμεν μετὰξὺ αὐτῶν τινὰς τῶν λιποτακτῶν ἐκ τῶν ἡμετέρων τάξεων. Εἰς τούτων ὑψωσε ἐν χαρτίον ὑπεράνω τοῦ σκούρου του, ἕτερος δὲ τις ἔφερεν ἐν τῇ αἰχμῇ τῆς λόγχης του τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰουλαί ἢ καὶ ἐσφεδύνησεν εἰς τὸν προμαχῶνά μας. Ἡ κεφαλὴ τοῦ δυστυχῆς Καλμούκου ἐκυλίσθη εἰς τοὺς πόδας τοῦ φρουράρχου.

Οἱ προδότες ἐκραυγάζον πρὸς ἡμᾶς. «Μὴ πυροβολῆτε! Ἐβγατε νὰ ὑποδεχθῆτε τὸν τσάρον· ὁ τσάρος εἶναι ἐδῶ!

— Παιδιά, πῦρ!» διέταξεν ὁ φρουράρχος ἀντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως.

Οἱ στρατιῶται ἐπυροβόλησαν. Ὁ κρατῶν τὴν ἐπιστολὴν Κοζάκος ἐκλονήθη καὶ κατέπεσεν ἀπὸ τοῦ ἵππου· οἱ δ' ἄλλοι ἐτράπησαν ἐν τάχει εἰς φυγὴν. Στρέψας τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν Μαρίαν Ἰβανόβναν εἶδον ὅτι αὕτη ἐκ τῆς φρίκης, ἣν ἐνεποίησεν αὕτῃ ἡ θέα τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἰουλαί, καὶ ἐκ τῆς ζάλης ἣτις τὴν κατέλαβεν ἕνεκα τοῦ κρότου τῶν πυροβολισμῶν ἐφαίνετο ἀναισθητος. Ὁ φρουράρχος ἐκάλεσε τὸν δεκανέα καὶ διέταξεν αὐτόν νὰ ὑπάγῃ νὰ πάρῃ τὸ χαρτὶν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ φονευθέντος Κοζάκου. Ὁ δεκανεὺς ἐξῆλθε τοῦ φρουρίου καὶ ἐπέστρεψεν ὀδηγῶν ἐκ τοῦ χαλινοῦ τὸν ἵππον τοῦ φονευθέντος. Ἐνεχείρισε δὲ τὴν ἐπιστολὴν τῷ φρουράρχῳ, ὅστις ἀναγνούς αὐτὴν ταπεινῇ τῇ φωνῇ τὴν καταξέσχιεν. Ἐβλέπομεν ἐν τούτοις τοὺς ἀντάρτας, παρασκευαζομένους εἰς ἐπιθεσιν. Μετὰ μικρὸν αἱ σφαῖραι ἐσύριζον εἰς τὰ ὠτά μας, βέλη δὲ τινὰ ἐνεπάγησαν πλησίον ἡμῶν εἰς τὸ χῶμα καὶ εἰς τοὺς πάλους τῶν προχωμάτων.

«Βασίλισσα Ἰεγορόβνα, εἶπεν ὁ φρουράρχος, ἐδῶ δὲν ἔχουν καμμίαν δουλειὰ αἱ γυναῖκες. Πάρε τὴν Μάσσαν καὶ πήγαινε. Βλέπεις πῶς τὸ κορίτσι εἶναι πεθαμένο ἀπὸ τὸν φόβον του.»

Ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα, ἣν αἱ σφαῖραι εἶχον μακράξῃ, ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν

στέππην, ἐνθα παρετηρεῖτο μεγίστη κίνησις τοῦ πλήθους καὶ εἶπε πρὸς τὸν σύζυγόν της: «Ἰβάν Κούσμιτς, ἐδῶ εἶναι ζωὴ καὶ θάνατος· εὐλόγησε τὴν Μάσσαν. Μάσσα πήγαινε κοντὰ εἰς τὸν πατέρα σου.»

Ὡρὰ καὶ τρέμουσα, ἐπλησίασεν ἡ Μαρία τὸν Ἰβάν Κούσμιτς, ἐγονυπέτησε καὶ τὸν ἐχαίρετίσεν ἐδαφιαίως. Ὁ γηραιὸς φρουράρχος, ποιήσας τρεῖς ἐπ' αὐτῆς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, τὴν ἐσήκωσεν, εἶτα τὴν ἠσπάσθη καὶ εἶπεν αὐτῇ μὲ φωνὴν τρέμουσαν ἐκ συγκινήσεως: «Λοιπόν! Μάσσα, ἔσο εὐτυχὴς· ἔχε τὰς ἐλπίδας σου εἰς τὸν Θεὸν καὶ αὐτὸς δὲν θὰ σὲ ἀφίσῃ ἐρημον. Ἄν εὐρεθῇ κἀνεὶς καλὸς χριστιανὸς διὰ σέ, ὁ Θεὸς νὰ σὰς δώσῃ καὶ εἰς τοὺς δύο ἀγάπην καὶ φρόνησιν. Ζήσατε καθὼς ἐζήσαμεν ἡ γυναῖκά μου καὶ ἐγώ. Λοιπόν! ὕγιανε, Μάσσα μου. Βασίλισσα Ἰεγορόβνα, πάρε τὴν γρήγορα ἀπὸ ἐδῶ.»

Ἡ Μαρία περιεπτύχθη αὐτὸν ὀλολύζουσα.

«Ἄς φιληθῶμε καὶ ἡμεῖς, εἶπεν ὀδυρομένη ἡ φρουράρχινα. Ἐχε ὕγιαιν, Ἰβάν μου, καὶ συγχώρησέ με ἂν κάμμιά φορὰ σὲ ἐπύκρυνα.»

— Ὑγιαίνε! ὕγιαίνε, μητερίτσα μου, εἶπεν ὁ φρουράρχος, ἀπαζόμενος τὴν γηραιὰν αὐτοῦ σύντροφον· ἔλα, ἄρκετὰ, πηγαινέτε τώρα εἰς τὸ σπίτι καὶ ἂν ἔχῃς καιρὸν φέρεσε τῆς Μάσσας ἕνα *sarafan*!¹

Ἡ σύζυγος τοῦ φρουράρχου ἀπεμακρύνθη μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. ἐγὼ δὲ παρηκολούθουν διὰ τοῦ βλέμματός τὴν Μαρίαν, ἣτις στραφεῖσα μὲ ἀπεχειρέτισε διὰ κλισίως τῆς κεφαλῆς.

Ὁ Ἰβάν Κούσμιτς ἐπανελθὼν πρὸς ἡμᾶς ἐστρεψεν ὅλην τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὰς κινήσεις τοῦ ἐχθροῦ. Οἱ ἀντάρται συνεσπειροῦντο περὶ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν, αἰφνης δὲ ἐπέξουσαν ἐν σπουδῇ. «Βαστάτε καλά, μὰς εἶπεν ὁ φρουράρχος, τώρα ἀρχίζει ἡ ἐφοδός. Κατ' ἐκείνην δ' ἀκριβῶς τὴν στιγμήν ἀντήχησαν ἀγριαὶ πυλεμικαὶ κραυγαί. Οἱ ἀντάρται ἐφώρμησαν τροχάδην κατὰ τοῦ φρουρίου. Τὸ κανόνιον μὰς ἦτο γεμάτον μὲ μυδράλια. Ὁ φρουράρχος ἀφῆκεν αὐτοὺς νὰ πλησιάσωσιν ἄρκετὰ καὶ ἔθεσε πῦρ εἰς τὸ κανόνιον. Τὰ μυδράλια ἔπεσαν εἰς τὸ μέσον τοῦ πλήθους, ὅπερ διεσκορπίσθη πανταχόθεν. Μόνον ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἔμεινεν ἐμπρὸς κραδαίνων τὴν σπάθην του· ἐφαίνετο δὲ, ὅτι παρώτρυνεν αὐτοὺς ἐνθέρμως. Αἱ ὕξειαι κραυγαί, αἵτινες πρὸς στιγμήν εἶχον καταπαύσῃ, ἐπανελήθησαν. «Τώρα, παιδιά, ἀνέκραξεν ὁ φρουράρχος, ἀνοίξατε τὴν πύλην, κτυπήσατε τὸ τύμπανον καὶ ἐμπρός. Ἀκολουθήτέ με εἰς ἐξοδόν.»

Ὁ φρουράρχος, ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς καὶ ἐγὼ εὐ-

1. Ἐορτάσιμος ἑσθῆς· συνειθίζουσιν ἐν Ῥωσίᾳ νὰ κηδεύωσι τοὺς νεκρούς, ἐνδύοντες αὐτοὺς τὰ πολυτιμότερα ἐνδύματά των.

ρέθημεν ἐν μιᾷ στιγμῇ ἐκτὸς τοῦ προμαχῶνος. Ἄλλ' ἡ φρουρά, ἀποβαρυνθεῖσα, οὐδὲ κἀν ἐκινήθη. «Τί κάνετε αὐτοῦ, παιδιά μου; ἀνέκραξεν ὁ Ἰβάν Κούσμιτς, ἐὰν ἦναι ἀνάγκη νὰ ἀποθάνωμεν, ἄς ἀποθάνωμεν· ἔτσι ἀπαιτεῖ ἡ ὑπηρεσία.»

Τότε ὅμως οἱ ἀντάρται ἐφώρμησαν καθ' ἡμῶν καὶ εἰσῆλασαν εἰς τὸ φρούριον· ὁ κρότος τοῦ τυμπάνου ἐσίγησε καὶ ἡ φρουρά κατέθεσε τὰ ὄπλα. Μὲ εἶχον ῥίψη κατὰ γῆς, ἀλλ' ἠγέρθη καὶ εἰσῆλθον ἀναμιχθεὶς μετὰ τοῦ πλήθους εἰς τὸ φρούριον. Εἶδον τὸν φρουράρχον τετραυματισμένον τὴν κεφαλὴν, βιαζόμενον ὑπὸ σίφους κακούργων ζητούντων νὰ παραδώσῃ αὐτοῖς τὰς κλειδάς. Ἡθέλησα νὰ δράμω εἰς βοήθειάν του, ὅτε πολλοὶ ῥωμαλεοὶ Κοζάκοι μὲ ἤρπασαν καὶ μὲ ἔδεσαν διὰ τῶν *kousak*! αὐτῶν, κραυγάζοντες: «Στάσου, στάσου, καὶ νὰ ἰδῆς τί θὰ σὰς κάμουν, προδότη τοῦ τσάρου!

Μὰς ἔσυραν εἰς τὰς ὁδοὺς. Οἱ κάτοικοι ἐξῆρχοντο τῶν οἰκιῶν αὐτῶν προσφέροντες ἄρτυν καὶ ἄλας εἰς ἐνδειξὴν ὑποταγῆς. Ἐσήμικον οἱ κώδωνες. Αἰφνης κραυγαὶ ἀνήγγειλαν, ὅτι ὁ τσάρος εὐρίσκετο ἐν τῇ πλατείᾳ ἀναμμένων τοὺς αἰχμαλώτους ἵνα ὀρισθῶσι πίστιν εἰς αὐτόν. Ὅλον τὸ πλῆθος ἔδραμε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ οἱ συλλαβόντες ἡμᾶς μὰς ἔσυρον ἐκεῖ.

Ὁ Πουγάτσεφ ἐκάθητο ἐπὶ ἔδρας πρὸ τῆς ἐξωθύρας τῆς οἰκίας τοῦ φρουράρχου. Ἐφόρει κομψὸν κυζακικὸν καφτάνιον, πεποικιλμένον ἐν ταῖς ῥαφαῖς. Ὑψηλὸς σκούφος ἐκ δορᾶς ἰατίδος, κοσμούμενος διὰ χρυσῶν βελάνων κατέπιπτε μέγρι τῶν φλογερῶν αὐτοῦ ὀφθαλμῶν. Ἡ μορφή του δὲν μοὶ ἐφάνη ἀγνωστος. Κοζάκοι ἀρχηγοὶ περιστοιχίζον αὐτόν. Ὁ παπᾶ Γαρασίμ, ὠχρὸς καὶ τρέμων, ἴστατο μὲ τὸν σταυρὸν ἀνὰ χεῖρας, παρὰ τῷ Πουγάτσεφ, καὶ ἐφαίνετο σιωπηρῶς ἰκετεύων ὑπὲρ τῶν προσαγομένων ἐνώπιον αὐτοῦ θυμάτων. Ἐν αὐτῇ τῇ πλατείᾳ ἔστηνον ἐν σπουδῇ ἀγγόνην. Ὅτε ἐπλησίασαμεν, Βασιλῆοι παρεμέρισαν τὸ πλῆθος καὶ ἐπαρυσίασαν ἡμᾶς τῷ Πουγάτσεφ. Ὁ κρότος τῶν κωδῶνων ἐπαύσατο καὶ βαθυτάτη ἐπεκράτησε σιγή. «Ποῖος εἶναι ὁ φρουράρχος;» ἠρώτησεν ὁ σφετεριστής. Ὁ *σὺριαδνικ* ἡμῶν ἐξῆλθεν, ἐκ τοῦ πλήθους καὶ ἔδειξε τὸν Ἰβάν Κούσμιτς. Ὁ Πουγάτσεφ ἐκύτταξε τὸν γέροντα μετ' ἤθους τρομεροῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ: «Πῶς ἐτόλμησες νὰ ἐσπντιωθῆς εἰς ἐμέ, εἰς τὸν αὐτοκράτορά σου;»

Ὁ φρουράρχος ἐξῆσθηνημένος ἐκ τοῦ τραύματος, συνεκέντρωσε τὰς ὑπολειπόμενας αὐτῷ δυνάμεις καὶ ἀπεκρίθη διὰ σταθερᾶς φωνῆς: «Δὲν εἶσαι αὐτοκράτωρ μου! εἶσαι σφετεριστής καὶ ληστής, νὰ, νὰ σοῦ τὸ εἶπῶ!»

Ὁ Πουγάτσεφ συνωφρωώθη καὶ ὑψωσε τὸ λευκὸν μανδῆλίον του. Παρευθὺς δὲ πολλοὶ κο-

1. Ζῶναι τῶν ῥώσων χωρικῶν.

ζάκοι ἤρπασαν τὸν γέροντα λοχαγὸν καὶ ἔσυρον αὐτόν εἰς τὴν ἀγγόνην. Ὁ βινότμητος ἐκεῖνος Βασιλῆο, ὃν ἀνεκρίναμεν τῇ προτεραίᾳ, ἀνεπριχθή καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς ὀριζοντίας δοκού τῆς ἀγγόνης· ἐκράτει σχοινίον εἰς τὴν χεῖρα, καὶ ἐν ἀκκασί εἶδον τὸν δυστυχῆ Ἰβάν Κούσμιτς ταλαντούμενον μετέωρον. Εἶτα ὠδήγησαν ἐνώπιον τοῦ Πουγάτσεφ τὸν Ἰβάν Ἰγνάτιτς.

«Ὁρκίσου πίστιν, τῷ εἶπεν ὁ Πουγάτσεφ, εἰς τὸν αὐτοκράτορα, Πιότρ Φεδώροβιτς!»

— Δὲν εἶσαι ὁ αὐτοκράτωρ μας, ἀπεκρίθη ὁ ὑπολοχαγός, ἐπαναλαμβάνων τοὺς λόγους τοῦ λοχαγοῦ αὐτοῦ. Εἶσαι ληστής, μπάρμπα μου, εἶσαι σφετεριστής.»

Ὁ Πουγάτσεφ ἐποίησε καὶ αὐθις τὸ διὰ τοῦ μανδῆλιου σημεῖον καὶ ὁ δυστυχῆς Ἰβάν Κούσμιτς ἀπηγγονίσθη παρὰ τῷ ἀρχαίῳ αὐτοῦ δικικητῇ. Ἦλθε καὶ ἐμοῦ ἡ σειρά. Ἡτένισα θαρραλέως τὸν Πουγάτσεφ, σκοπῶν νὰ ἐπαναλάβω τὴν ἀπάντησιν τῶν γενναίων συσρατιωτῶν μου, ὅτε πρὸς μεγίστην μου ἐκπληξιν, εἶδον μετὰξὺ τῶν ἀνταρτῶν καὶ τὸν Σβαμπρίνην ὅστις εἶχε κείρη περιτρόχαλα τὸν κόμην καὶ φορέση κοζακικὸν καφτάνιον. Ἐπλησίασε τὸν Πουγάτσεφ καὶ τῷ εἶπε λέξεις τινὰς εἰς τὸ οὖς. «Ἄς τὸν κρεμάσουν!» εἶπεν ὁ Πουγάτσεφ, μὴ ἀξιώσας νὰ μὲ κυττάξῃ. Μοὶ ἐπέρασεν τὴν θηλειάν εἰς τὸν λαϊμὸν καὶ ἤρχισα νὰ προσεύχωμαι ταπεινῇ τῇ φωνῇ, δεόμενος εἰς τὸν Θεὸν νὰ συγχωρήσῃ τὰ πταίσματά μου, δι' ἃ ἐν κατανύξει μετενόουν, καὶ νὰ σώξῃ πάντοτε ὅσους μοὶ ἦσαν προσφιλεῖς· εἶχον ἤδη ὀδηγηθῆ ὑπὸ τὴν ἀγγόνην. «Μὴ φοβῆσαι, μὴ φοβῆσαι τίποτε,» μοὶ ἔλεγον οἱ δολοφόνοι, ἴσως ἵνα μοὶ ἐμπνεύσωσι θάρρος. Αἰφνης ἀντήχησε φωνή: «Σταθῆτε, καταραμένοι!»

Οἱ δῆμιοι ἔστησαν. Πρακτορῶ. . . καὶ βλέπω τὸν Σαβέλιτς, ὅστις εἶχε ῥιφθῆ εἰς τοὺς πόδας τοῦ Πουγάτσεφ. «Ὁ πατέρα μου ἔγκραδιακέ, τῷ ἔλεγεν ὁ ταλαίπωρος θεράπων μου, τί θὰ καταλάβῃς ἂν σκοτώσῃς αὐτὸ τὸ ἀρχοντόπουλον; Ἀφῆσέ τον ἐλεύθερον καὶ θὰ πάρῃς μεγάλην ἐξαγοράν, ἀλλὰ γιὰ παραδειγματισμὸν καὶ γιὰ νὰ φοβηθοῦν οἱ ἄλλοι, διάταξε νὰ κρεμάσουν ἐμένα, τὸν γέρο.»

Ὁ Πουγάτσεφ ἐνευσε καὶ μὲ ἔλυσαν παραχρήμα· ὁ πατέρας μας σὲ συγχωρεῖ,» μοὶ ἔλεγον. Δὲν δύναμαι νὰ εἶπω ἂν ἐθεώρησα κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν εὐτύχημα τὴν λύτρωσίν μου, ἢ ἂν δυσηρεστήθην δι' αὐτήν. Ἡ διάνοιά μου ἦτο ἐσκοτισμένη. Μὲ ὠδήγησαν καὶ αὐθις ἐνώπιον τοῦ Πουγάτσεφ καὶ μὲ ἠνάγκασαν νὰ γονατίσω πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ὁ Πουγάτσεφ μοὶ ἔπεινε τὴν νευρώδη χεῖρά του: «Φίλησε τὸ χεῖρι, φίλησε τὸ χεῖρι,» ἐκραζόν περὶ ἐμέ. Ἄλλὰ

1. Πέτρον τὸν Γ'.

θὰ προτίμων τὰς σκληροτάτας βασάνους παρὰ τοιοῦτον ἄτιμον ἐξευτελισμόν.

«Πατέρα μου Πιότρ Ἀνδρέιτς, μοι ἐψιθύρισε κρυφίως ὁ Σαβέλιτς, ὅστις ἴστατο ὀπισθὲν μου καὶ μὲ ὤθει διὰ τοῦ ἀγκῶνος, μὴν εἰσαι πεισματάρης· τί θὰ πάθης! Φτύσε καὶ φίλησε τὸ χέρι τοῦ ληστ. . . Φίλησέ του τὸ χέρι!»

Δὲν ἐκινήθη ὁ Πουγάτσεφ ἀπέσυρε τὴν χεῖρά του καὶ εἶπε μειδιῶν :

«Ἡ αὐθεντία του τὰ ἔχασε, καθὼς φαίνεται, ἀπὸ τὴν χαρὰν σηκώσατέ τον.» Μὲ ἐσήκωσαν καὶ ἔμεινα ἐλεύθερος. Παρετήρουν δὲ τότε τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἀτίμου κωμωδίας.

Οἱ κάτοικοι ἤρξαντο νὰ δίδωσι τὸν ὄρκον τῆς πίστεως. Ἐπλησίαζον ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ἠσπάζοντο τὸν σταυρὸν καὶ προσεκύνουν τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἀνταρτῶν. Κατόπιν ἦλθεν ἡ σειρὰ τῶν στρατιωτῶν τῆς φρουρᾶς· ὁ ῥάπτης τοῦ λόγου, κρατῶν τὴν ἀμβλείαν αὐτοῦ ψαλλίδα, ἔκοπτε τὴν οὐρὰν τῆς κόμης αὐτῶν. Ἐσειον τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπλησίαζον τὰ χεῖλη εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Πουγάτσεφ· οὗτος δὲ τοῖς ἔλεγεν ὅτι ἦσαν συγχωρημένοι, καὶ ὅτι τοὺς ἐδέχετο εἰς τὸν στρατὸν του. Διήρκεσε δὲ τοῦτο τρεῖς σχεδὸν ὥρας. Τέλος ὁ Πουγάτσεφ ἠγέρθη τῆς ἐδρας αὐτοῦ καὶ κατήλθε τῆς πρὸ τῆς ἐξωθύρας ἐξέδρας, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν. Τῷ ἔφερον λευκὸν ἵππον πλουσίως ἐσκευασμένον, δύο δὲ Κοζάκοι λαβόντες αὐτὸν ἐκ τῶν βραχιόνων τὸν ἐβόηθησαν νὰ ἐπιβῆ. Ἀνήγγειλε τῷ παπᾶ Γαρασίμ, ὅτι θὰ γευματίσῃ εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἠκούσθη σπαρκατικὴ γυναικίαι κραυγὴ. Λησταὶ τινες ἔσυρον ἐκτὸς τῆς οἰκίας τὴν Βασίλισσαν Ἰεγορόβναν, λυσίκομον καὶ ἡμίγυμον· εἰς ἐξ αὐτῶν εἶχεν ἐπὶ τῶν ὤμων ἐρριμένην τὴν τηβενίδα τῆς, ἄλλοι δ' εἶχον ἀρπάσῃ στρώματα καὶ κιβώτια καὶ λινοστολὰς καὶ τὰ σκεῦη τοῦ τείου καὶ παντοειδῆ πράγματα. «ὦ πατέρες μου, ἐφώνει ἡ δυστυχὴς γραῖα, ἀφήσατέ με, νὰ εἰσθε καλὰ φέρετέ με εἰς τὸν Ἰβὸν Κούσιμιτς».

Ἐξάφνα παρετήρησε τὴν ἀγχόνην καὶ ἀνεγνώρισε τὸν σύζυγον αὐτῆς. «Κακούργοι, ἐκραύγασεν ἐκτὸς ἑαυτῆς, τί ἐκάματε; Φῶς μου, Ἰβὸν Κούσιμιτς, γενναϊόκαρδε στρατιώτα· οὔτε αἰ πρῶσαι αἰ μπαγιονέτται σὲ ἐπειράξαν, οὔτε αἰ τουρκικαὶ σφαῖραι, καὶ ἐχάθης ἀπ' αὐτὸν τὸν ἀχρεῖον κακούργον.

— Κάμετε νὰ βουβαθῆ ἡ γρηὰ στρίγγλα,» εἶπεν ὁ Πουγάτσεφ.

Νέως τις Κοζάκος τὴν ἐκτύπησε διὰ τῆς σάθης κατακέραλα καὶ ἡ γρηαὶὰ σύζυγος τοῦ λοχαγοῦ ἔπεσε νεκρά, κάτωθεν τῆς ἐξέδρας. Ὁ Πουγάτσεφ ἀπῆλθε, καὶ ἀπαντες ἠκολούθησαν αὐτὸν δρομαῖοι κατὰ πύδα.

[Ἐστία συνέχεται].

ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΔΙΕΓΕΡΤΙΚΩΝ

ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.

Συνέντευξις καὶ τῆς 1891 σελ. 652

Ἐνδιέτριψα ἐκ προθέσεως εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν συμπτωμάτων, ἃ συνοδεύουσι παρὰ τοῖς πρωτοπειροῦσι τὴν χρῆσιν τῶν διεγερτικῶν οὐσιῶν. Τὴν περίοδον ταύτην δεόν νὰ λάβῃ τις ὑπ' ὄψει ὅπως κατανοήσῃ τὴν ἐπίδρασιν ἣν ἐξασκεῖ ἐπὶ τῶν λειτουργιῶν, ἐπὶ τῆς διαρκείας τοῦ βίου. Ἡ μέθη, ὡς εἶπομεν ἤδη, εἶνε ἀρχὴ δηλητηρίασεως· ἂν παρατείνητε αὐτὴν καὶ αὐξήσητε τὰς δόσεις, ἡ δηλητηρίασις θὰ ἐκδηλωθῆ πλήρης, ἂν δ' ἐξακολουθήσητε, ἡ σκηνὴ θὰ τελειώσῃ διὰ τοῦ θανάτου. Τὰ ὄργανα ἡμῶν εἰσὶ διατεταγμένα κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἐξακολουθοῦσι λειτουργοῦντα καὶ ἐν ἀταξίᾳ διακειμένα· τότε ἐπέρχεται ἡ συνῆθεια, ἡ ἕξις, ἀπατηλαὶ λέξεις, διότι μόνον τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ πράγματος δεικνύουσι. Πᾶσα λειτουργία ἐκτελουμένη ἀτάκτως ἐπηρεάζει τὸ ὄργανον ἀπ' οὗ ἐξαρτᾶται, εἶτα δὲ τροποποιεῖται καὶ αὐτὴ ὑπὸ τοῦ ὄργανου· ἡ ἀλληλεπίδρασις αὕτη συνεπιφέρει μετὰ τινὰ καιρὸν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μακρὸν, ὑλικὴν ἀλλοίωσιν τοῦ ὄργανου, καὶ ἀνάλογον μεταβολὴν τῆς λειτουργίας. Ἡ φύσις δὲν ἀπόλλυσι τὰ δικαιώματά τῆς· ἡ ἀνθρωπίνη μηχανὴ κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον ὑπακούει εἰς τὰς φαντασιωπλαξίαις ἡμῶν. Πλανώμεθα περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς θρασυτητός μας, διότι δὲν τιμωρούμεθα ἀμέσως ὑπ' αὐτῶν, ἐν ᾧ ἀπ' ἐτέρου προκαλοῦμεν κατ' ἀρέσκειαν εὐάρεστα συναισθήματα. Ἡ ἡδονὴ ἦν χορηγοῦσιν ἡμῖν μᾶς ἐξαπατᾶ· μᾶς ἀποτυφλοῖ, ἂν κατὰ τύχην ἀναζητήσωμεν τὴν ἀλήθειαν. Συγκαταβατικοὶ ὄντες καὶ μεροληπτικοὶ δικασταὶ ἡμῶν αὐτῶν ἐπιλαμβανόμεθα τῶν ἐλαφρυντικῶν περιπτώσεων. Βλέπομεν ἕκαστον πράττοντα οἷα καὶ ἡμεῖς καὶ ζῶντα — καλῶς ἢ κακῶς — τοῦτο ἀρκεῖ πρὸς ἐνθάρρυνσιν ἡμῶν. Χαρακτηρίζομεν ὡς ἀπαισιοδόξους τοὺς φωνάζοντας πρὸς ἡμᾶς : «Σκοπότε τὸν ἑαυτὸν σας». Εἰς πάντα τὰ ἐπιχειρήματα ἀντιτάσσομεν τὴν ἐπικίνδυνον κοινοτυπίαν : «Ἡμεῖς κάμνομεν μετρίαν χρῆσιν τὴν κατάχρησιν κατηγοροῦσατε».

Ἀλλὰ τίς ποτὲ θὰ δυνηθῆ νὰ στήσῃ τὴν ὀρθοθετικὴν γραμμὴν μεταξὺ τῆς χρήσεως καὶ τῆς καταχρήσεως; Ἡ ἀκραια, ὑπὸ τῆς ἐξέως ὑποκρυπτομένη, λαμβάνει τὸ ψευδὲς ἐξωτερικὸν τῆς ἐγκρατείας, ἡ δὲ φιληδονία εἶνε αἰετοῦ ἀκέραιος. Ὑπάρχουσι βεβαίως ἀνθρωποὶ τινες, ἱκανὸν κράτος ἐφ' ἑαυτῶν κεκτημένοι, ὅπως κανονίζουσιν ἀσφαλῶς τὴν χρῆσιν ἐκάστου πράγματος. Εἰς αὐτοὺς τὸ κάπνισμα ἐνὸς σιγαροῦ ἢ ἡ πόσις ποτηρίου ποτοῦ δὲν συν-

επιφέρει δυσκρέστους συνεπείας, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀσφαλεῖς ἢ δι' ὀλίγον μόνον χρόνον ἐφ' ὅσον τὸ πρᾶγμα χωρήσῃ οὕτω. Πολλοὺς ἐξ αὐτῶν αἰ περιστάσεις, ἡ κατὰ μικρὸν ἕξις, ἡ ἐμφυτος ῥοπή πρὸς ἔντασιν τῶν ἐντυπώσεων, ἢ ἀναγκάσει ν' αὐξήσῃ τὴν δύσιν τοῦ διεγερτικοῦ, ἄχρις οὗ λιποτακτῆσωσιν ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν καυχωμένων ὅτι ποιοῦνται χρῆσιν, ἀλλ' οὐχὶ κατάχρησιν. Προτιμότερον λοιπὸν, καὶ διὰ τοὺς ὀλίγους τούτους, νὰ πορευθῶσιν μᾶλλον τὸν πειρασμὸν ἢ νὰ δισχυρίζωνται ὅτι θὰ κανονίσωσι τὰς συνεπείας αὐτοῦ.

Δὲν παρατηρήσατε ἄλλως τε πόσον ἐλαστικαὶ εἶνε αἱ λέξεις αὗται : χρῆσις, κατάχρησις; Ἄν ἐρωτήσατε γεγυμνασμένον τινὰ ζυθοπότην ποῖον εἶνε τὸ λογικὸν ὄριον τῆς χρήσεως τοῦ προσφιλοῦς ποτοῦ, θέλει ὀρίσει τοῦτο, ἐν εὐλικρινείᾳ, εἰς πέντε ἢ ἐξ λίτρας καθ' ἑκάστην, θὰ καταδικάσῃ δ' ὡς κατάχρησιν τὴν πόσιν εἰκοσι πέντε μέχρι τριάκοντα λιτρῶν, ἣν ποσότητα ὑπερβαίνουσι περιώνυμοι τινὲς ζυθοπῶται. Σουηδὸς τις ἐργάτης θεωρεῖ ἑαυτὸν ἐγκρατέστατον ἂν δὲν πίνῃ ὀλόκληρον βανάκιον ῥακῆς καθ' ἑκάστην.

Μόνος ὁ φυσιολόγος εἶνε ἱκανὸς νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα. Τιθέμενος ὑπεράνω τῶν ὑπὸ τῶν παθῶν καὶ τῶν προλήψεων παραμορφουμένων σκέψεων, κρίνει τὰ πράγματα ὑπὸ τὴν ἐποψίν μόνον τῆς υγιείας, τῆς ἀρμονίας τῶν λειτουργιῶν καὶ τῆς μακροβιότητος. Στεργὸς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τούτου, σὰς λέγει : «Ἡ κατάχρησις τῶν διεγερτικῶν ἀρχεται εὐθὺς ἀμέσως ὡς ἐπιφέρουσιν αἰανδήποτε ταραχὴν ἐν ταῖς λειτουργίαις τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος. Οὗτος εἶνε ὁ ἀπόλυτος κανὼν, καθ' οὗ οὐδὲν σόφισμα δύναται νὰ ἰσχύσῃ. Λοιπὸν, ἐνώπιον τοῦ κανόνος τούτου, δὲν εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ κατάχρησις ἀρχεται μετὰ τῆς χρήσεως ;

Ἐχόμεν λοιπὸν τὸ θάρρος νὰ ὤμεν λογικοὶ. Οὐχὶ πλέον ἐπιφυλάξεις, ἀτελῆ μέτρα, συμβιβασμοὺς ἐκ συμφέροντος.

Αἱ στατιστικαὶ ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ χρῆσις τῶν διεγερτικῶν αὐξάνει φοβερῶς τὰς περιπτώσεις τῆς παραλυσίας, τῆς παραφροσύνης, τῆς αὐτοκτονίας, τῶν ἐγκλημάτων. Ἡ χρῆσις αὐτῶν, ἐν οἰωδῆποτε βαθμῶ, συνεπάγεται νόσους τοῦ σώματος καὶ διαταράξεις διανοητικῆς. Κατέχουσι τὴν πρώτην τάξιν ἐν τοῖς αἰτίοις τοῖς συντέμνουσι τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν. Οἱ ἔχοντες ἐντολὴν νὰ ἐξακριβώσωσι τὸ πρᾶγμα μᾶς δεικνύουσι τὸ κακὸν· εἰς ἡμᾶς δ' ἐναπόκειται νὰ ἐφαρμόσωμεν τὰ φάρμακα. Μᾶς ἀναγγέλλουσι τὸν ἔχθρον· ἐπιτεθῶμεν κατ' αὐτοῦ.

Ὅταν ἐπιδημίαι τις ἐπισκῆπη ἐπὶ ἔθνος τινός, ὅταν ἀπλῆ ἐπιζωοτικὰ μαστίξῃ τὰ ποίμνια, πάντες ἀμιλλῶνται κατὰ τὸν ζῆλον ὅπως ἀπε-

λάσωσι τὸν κίνδυνον ἢ μειώσωσι τὸν ἐξ αὐτοῦ ὄλεθρον. Οὐδὲν μέτρον φαίνεται καταθλιπτικὸν δὲν συζητοῦσιν—, ἐνεργούσι. Διότι ἐν ταῖς περιουδικαῖς ταύταις θεομηνίαις, ἐπὶ τῶν πνευματῶν βαθεῖαν ἐντύπωσιν ἐμποιεῖ ἡ ταχέια τοῦ κακοῦ πρόοδος, τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου, ὁ ἀριθμὸς τῶν θυμάτων. Ἄν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τισιν ἐβδομασί συμβαινόντων θανάτων διενέμετο εἰς δεκαπέντε ἢ εἰκοσι ἕτη, ἂν οἱ θάνατοι ἀντὶ νὰ ὦσιν αἰφνίδιοι, ἦσαν ἀπλῶς ἡ τελευταία πράξις μακρῆς νόσου, θὰ ἐγενόμεθα τοσοῦτον ἀδιάφοροι πρὸς αὐτοὺς ὅσον εἴμεθα καὶ διὰ τὰς χιλιάδας τῶν ὑπὸ τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ ἢ τῆς πνευμονικῆς φθίσεως δεκατιζομένων θυμάτων.

Ἡ ἕξις τοῦ βλέπειν πάντας ποιουμένους χρῆσιν διεγερτικῶν, ἡ φαινομενικὴ αὐτῶν ἀδύνατον, ἡ ἡδονὴ ἦν προξενούσιν ἡμῖν, ἐμποδίζουσι νὰ καταμετρήσωμεν οἷον ὄλεθρον προξενούσιν εἰς ἡμᾶς· ὁ Montaigne εἶπεν : «Ὅλα τὰ κακὰ τῶν ἀνθρώπων προέρχονται ἀπὸ τὴν ἀνοησίαν των». Τοῦτο δύναται νὰ ἐφαρμοσθῆ ἐπὶ πάντων. Κατεστήσαμεν ὁμοτραπέζους ἡμῶν πάντα τὰ διεγερτικὰ, τὰ μεθυστικὰ ποτά. Ἀπονέομεν εἰς αὐτὰ προθύμως μέρος τῆς υγιείας μας, τῆς εὐθυμίας μας, τοῦ πνεύματός μας, καὶ τῆς στοργῆς μας ἐπὶ· πρέπει τις ἀληθῶς νὰ ἦ βεβαιοτάτος περὶ ἑαυτοῦ ὅπως καταγείλῃ τοὺς οἰκείους τούτους ἔχθρους. Μόνον δι' ἐξαιρετικῶν τεκμηρίων δύναται τις νὰ ἐλπίζῃ ὅτι θὰ πείσῃ οὓς συμβουλεύει νὰ παραιτηθῶσι πράγματος ὑπερλατρεύουσι. Τοῦτο δ' εἶνε ἔργον τῆς υγιεινῆς.

Εἰς αὐτὴν ἀνήκει νὰ δεῖξῃ τοὺς κινδύνους τοὺς συμπαρομαρτοῦντας τῇ χρήσει τῶν διεγερτικῶν, καὶ νὰ ὑποσημάνῃ πῶς εἶνε δυνατόν ν' ἀντικαταστήσῃ τὰ ὄργανα ταῦτα τοῦ ὄλεθρου διὰ μέσων φυσικῶν, ἐπωφελῶν, ὅπως ἐκπλήρωσῃ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ κατὰ πᾶσαν ἡλικίαν, τὰς φυσικὰς ἀνάγκας, τὴν πρὸς τὴν ἡδονὴν ῥοπήν καὶ τὴν πρὸς τὸ ἰδανικὸν τάσιν.

Συνήθως οἱ ἄνθρωποι προσφεύγουσιν εἰς τὰ διεγερτικὰ ἐκ φυσικῆς τινος ἀνάγκης, ἐξ ὀρμεμύτου τινός, προσερχομένου ἐξ ἀταξίας τῶν λειτουργιῶν· οὕτω ἡ ἀνεπαρκὴς διατροφή ἀγει φυσικῶς εἰς τὴν χρῆσιν τῶν πνευματωδῶν ποτῶν. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὰ πνευματώδη ποτὰ καθίστανται συχνάκις ἡ τροφὴ τῆς ὀκνηρίας καὶ τῆς ἀκολασίας· ἀλλὰ κατὰ τὸ πλεῖστον, ἡ ἀνεπαρκὴς διατροφή ἐπιφέρει ἀνισοπάλην μεταξὺ τοῦ ἀρτου καὶ τῶν πνευματωδῶν ποτῶν, μεταξὺ τῆς εὐζωίας καὶ τῆς οἰνοφλυγίας.

Ὑποθέσατε ἐργάτην τινὰ νηφάλιον, τακτικῶς διακτιώμενον, λίαν ἀδιάφορον πρὸς τὰ παραδείγματα καὶ τὰς προσκλήσεις τῶν συντρόφων του — ὑπάρχουσι δὲ πολλοὶ τοιοῦτοι — ἠναγκασμένον νὰ θρέψῃ πολυάριθμον οἰκογένειαν διὰ γλίσχρου μισθοῦ. Ἐρχεται ὁ χειμὼν· αἱ δαπα-

ναυ αὐξάνουσιν· ἡ ἀνεπαρκὴς ἤδη τροφή πρέπει νὰ περισταλῆ ἔτι ὅπως οἰκονομηθῆ ἔνδυμά τι ἀπαραίτητον διὰ τὴν ψυχρὰν τοῦ ἔτους ὥραν. Πρωτὰν τινὰ ἐν τῷ ἐργοστάσιω αἰσθάνεται ἐαυτὸν ἀδύνατον. Ἐργάτης τις βλέπων αὐτὸν ἤττον τοῦ συνήθους ζωηρὸν εἰς τὸ ἔργον, τὸν προσκαλεῖ «νὰ πάρη ἕνα ποτήρι, γιὰ νὰ δυναμώσῃ καὶ νὰ ζεσταθῆ». Αὐτοῖον, θὰ πῖον ἐν ἄλλο, ἔπειτα δύο, ἀκολούθως τρία, τέσσαρα καὶ οὕτω καθεξῆς. Ὁ φίλος ἡμῶν θὰ καταστῆ πότης πνευματωδῶν ποτῶν. Ἐνεκα ἐλλείψεως ἄρτου καὶ κρέατος κατήντησεν ἐκεῖ. Καὶ τότε δὲν ἔχει πλέον ὄρεξιν, οὔτε κὰν διὰ τὸ πενιχρὸν τοῦ φαγητῶν, καὶ οὕτω εἶνε καταδικασμένος νὰ πῖνῃ ὅπως μὴ ἀποθάνῃ ἐξ ἀτροφίας· φανεύει ἐαυτὸν διὰ τῶν πνευματωδῶν ποτῶν ὅπως μὴ ἀποθάνῃ τῆς πείνης, καὶ κατανατᾷ νὰ δαπανᾷ εἰς τὸ προσφιλές του ποτὸν πολλῶ περισσύτερα παρ' ὅσα θὰ ἐχρειάζετο πρὸς ἐπαρκῆ διατροφήν τῆς οἰκογενείας του. Καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὁ κάτωχρος, ὁ τρέμων, ὁ καχεκτικώτατος, ἀφ' οὗτινος ἀπομακρύνεσθε μετ' ἀηδίας, ἀφῆκεν εἰς τὸ πενιχρὸν τοῦ δῶμα σύζυγον, τέκνα· ἔλειψαν τὰ χρήματα, ἐπῆλθεν ἡ ἀσθένεια, καὶ ὁ ἀθλιος πατὴρ φέρεται εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ὅπως ἐκπνεύσῃ ἐν φρικῶδι ἀγωνίᾳ.

Ἡ ἐγκράτεια δύνανται νὰ ἐπικρατήσῃ ἐκεῖ μόνον ἐνθα ὑφίστανται ὁ οἰκογενειακὸς βίος, σχετικῆ τις ἀνεσις ἐπιτρέπουσα τὸν πρὸς ἐαυτὸν καὶ τοὺς οἰκειοὺς σεβασμὸν, τροφὴ ἐπαρκῶς ἐπανορθωτικῆ, μέση τις παιδείσις ἀνάγουσα τὸ πνεῦμα εἰς ὑψηλοτέρας ἀπολαύσεις. Ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι καὶ ἐν τῇ στοιχειωδῆ παιδείᾳ εἶδει εὐρείαν νὰ κατέχῃ θέσιν ἡ ὑγιεινὴ—ἡ ἐπιστήμη αὕτη ἦν εὐρίσκομεν ἐν τῷ βῆθει πάντων τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων—ὅπως ἀντικαταστήσῃ τὰ τετριμμένα φωνακῆματα δι' ἄρχων ὑγιῶν, στερρῶν, ἐρμηνευομένων δι' οἰκογενειακῶν παραδείγματων.

Ὁ πρῶτος ἀντίπαλος δὲν ἔπρεπε ν' ἀντιτάξωμεν κατὰ τῶν διεγερτικῶν εἶνε ἡ ἀγωγή, ἡ μορφοῦσα τὰ ἦθη, ὡς βοηθὸν δ' αὐτῆς νὰ παρᾷσχωμεν τὸν περιφρουροῦντα αὐτὰ νόμον.

Ὅπως ἐμμενῶμεν ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ὑγιεινῆς καὶ καταλήξωμεν εἰς πρακτικὰ ἀποτελέσματα, προσπαθήσωμεν, λαμβάνοντες τὰ πράγματα οἷα εἶνε, νὰ διαχαράξωμεν τὸν δρόμον πρὸς ἀλληλοδιαδόχους βελτιώσεις, τὰς μόνας ἃς λογικῶς δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν.

Ὁ ἄνθρωπος αὐτοκτονεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον διὰ τῆς χρήσεως τῶν διεγερτικῶν· πῶς νὰ θεραπεύσωμεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νοσήματος τούτου; Ἐκ τῶν διεγερτικῶν ἰδίως τινὰ εἰσὶν ἐπικίνδυνα: τὰ πνευματώδη ποτὰ καὶ ὁ καπνός. Δὲν εἶνε δυνατὸν ἄρα γε οἱ ποιούμενοι χρῆσιν πνευματωδῶν ποτῶν καὶ καπνοῦ ν' ἀπολέσωσι τὴν ἕξιν αὐτῶν διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως ἢ

πρακτικῶς καπνὸν ὀλίγην περιέχοντα νικοτιανῆν. Ὁ οἶνος, ὁ ζῦθος, ἃς ἀντικαταστήσωσι τὸ οἶνόπνευμα· βραδύτερον ὁ καφὲς, τὸ τέϊον, ἃς ἀντικαταστήσωσι τὸν οἶνον· τέλος ἃς ἀντικαταστήσωσιν εὐχερῶς τὰς βαθμηδὸν ἐλαφροτέραις ἐγχύσεσι τῶν φυτῶν τούτων δι' ἄλλων ἐγχύσεων ἀπλῶς ἀρωματικῶν ἢ δι' ἀπλοῦ ὕδατος. Σημειώσατε ὅτι ἡ ἀντικατάστασις ἐπέρχεται ἀφ' ἐαυτῆς ἐν πολλαῖς περιστάσεσιν· οὕτω ἐκ τῶν στρατιωτῶν τῶν λαμβανόντων ἡμερησίαν μερίδα καφέ, πολλοὶ δὲν αἰσθάνονται πλέον τὴν ἀνάγκην νὰ πῖωσιν οἶνόπνευμα.

Ἄλλ' ἡ ἐγκράτεια εἶνε πόρισμα. Εἶδομεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀποσκίρτᾷ αὐτῆς ἐπιδιώκων τὴν ἐλλείπουσαν αὐτῷ εὐζωίαν. Τοῦτο οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὁσάκις ζητοῦμεν νὰ κολάσωμεν ἢ νὰ καταργήσωμεν τὴν χρῆσιν τῶν διεγερτικῶν. Ὅπως ἐπαναφέρωμεν τὸν ἠθικὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ κατάστασιν, ἃς ἐξασφαλίσωμεν αὐτῷ κατ' ἀρχὰς κανονικὴν φυσικὴν ζωὴν· μελετώντες δὲ τὸ ζήτημα θὰ ἐκπλαγῶμεν βλέποντες πόσον ἡ διατροφή ἐπιδραῖ ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ. Ἀφ' οὗτο ἐπαναλαμβάνεται ἡ συμβουλή «Νοῦς ὑγιῆς ἐν σώματι ὑγιεῖ», οὐδέποτε ἐξητάσθησαν ἐπαρκῶς αἱ μεταξὺ τοῦ πνεύματος καὶ νήστου στομάχου ὑφιστάμεναι σχέσεις. Πρὸ παντὸς ἄλλου πρέπει νὰ ἐξασφαλισθῆ ὁ ἐπιούσιος ἄρτος, ἡ πρὸς συντήρησιν καὶ ἐργασίαν ἀπαιτουμένη τροφή. Τὸ καλῶς διατρεφόμενον σῶμα δὲν θὰ ἐπικαλεσθῆ εἰς βοήθειάν του τὰ διεγερτικὰ, ὅπως ἀπατήσῃ τὴν πείναν, ὅπως γαλθανίσῃ τοὺς μῦς, παραγάγῃ ἐφήμερον θερμότητα, ἢ κατασιγάσῃ τὰς ὀδύνας τῆς ἀτροφίας. Ἄλλὰ δὲν εἶνε ταῦτα μόνον. Ἐὰν ἡ ἐργασία τῶν χειρῶν μὴ ἐπαρκῆ, ἡ ἀνάγκη φυσικῆς δραστηριότητος θέλει εὐρεῖ ἐν τῇ διανοητικῇ ἀσκήσει νόμιμον ἱκανοποίησιν. Τὸ πνεῦμα καὶ ἡ καρδία ἔχουσιν ἀνάγκην συγκινήσεων, ἐντυπώσεων, διαχύσεων· ταῦτα πάντα ὑπάρχουσιν ἐν τῷ οἰκογενειακῷ βίῳ, ταῖς τέρψεσι τῆς ἐστίας, ταῖς ἐντίμοις φιλίαις. Παραδεχόμεθα προσέτι ὅτι ὑπάρχει ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις, τὸ ἐλκύνον αὐτὸν πρὸς τὸ ἄγνωστον, θρησκευτικὸν τι αἰσθημα, τάσις τις πρὸς τὸ ἰδανικόν. Εἰς οἰονδήποτε βαθμὸν καὶ ἂν ὑπάρχωσι τὰ αἰσθηματὰ ταῦτα εἶνε φυσικὰ, ἐλλείψει δὲ τροφῆς, μεταβάλλονται εἰς ταπεινὰς ἀκολάστους ὀρέξεις. Εἰς τὸν κίνδυνον τούτον ἃς ἀντιτάξωμεν ἠθικὸν συναίσθημα κρατυθὲν ὑπὸ τῆς ἀγωγῆς καὶ τοῦ παραδείγματος, ὑψηλὸν αἰσθημα τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἀναπτυχθὲν διὰ τῶν βιβλίων, τοῦ θεάτρου, τῶν ἔργων τῆς τέχνης.

Οὐδὲν ἐν τοῖς λόγοις τούτοις τὸ ὁμοιάζον πρὸς οὐτοπίαν. Δὲν ἐλλείπουσιν αἱ ἀγαθαὶ θελήσεις, ἀλλ' ἡ ὁμόθυμος ἀπόφασις. Πάσχωμεν πάντες νόσημα χρεόνιον, κληρονομικόν, ἐνθαρ-

ρυνόμενον ὑπὸ τοῦ εἰσπραττοντος τοὺς φόρους δημοσίου ταμείου, διαδιδόμενον διὰ τῆς ἀγωγῆς καὶ τῶν ἠθῶν, κανονιζόμενον ὑπὸ τῶν νόμων. Ἐπιθυμοῦμεν θερμῶς νὰ ἰκθῶμεν, ἀλλ' ἐλλείπει διεύθυνσις τις ἀνωθεν ἐρχομένη, ὅπως ἐπιτελέσῃ βαθμηδὸν τὰς μεταρρυθμίσεις, καὶ ἡ καθιέρωσις νόμου, ὅπως ἐξαναγκάσῃ, ἐν τινι μέτρῳ, τοὺς δυσανασχετοῦντας νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς θεραπείαν.

Ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος ποιεῖται χρῆσιν διεγερτικῶν, ἡ φυσικῆ, ἠθικῆ καὶ διανοητικῆ αὐτοῦ ἀναγέννησις ἔσται ἀνέφικτος· πρέπει νὰ ὑπομείνωμεν τὸν βίον βραχύν, ἀσθενικόν, τεταραγμένον. Αὐτῷ τούτῳ ἐπαρῖσται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν ἀρχικὸν τύπον, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ προορισμοῦ του, καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν μακροβιότητα τῆς φυλῆς του· θέλει δὲ κατορθῶσαι τοῦτο διὰ τῶν μέσων ἃ ἐξητάσαμεν. Εὐτυχῆς ὁ λαός, ὅστις συντρέθων τὰς προλήψεις τῆς ἕξεως, ἔξει τὸ θάρρος νὰ ἀναλάβῃ τὴν σταυροφόριαν ταύτην κατὰ τῶν πνευματωδῶν ποτῶν, ὅπως ἰδρῦσῃ ἐπὶ τῆς ὑγιεινῆς τὴν ἰσχύν του καὶ τὸ μεγαλεῖόν του. Α. Κ.

Ο ΕΚΛΕΚΤΟΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Α

Οὐδὲν οὐράνιον φαινόμενον προσημύουσε τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἐμφάνισιν τοῦ μικροῦ Δράκου, πρώτου καρποῦ τῶν γάμων τῆς Ἀσπασίας Σικραντῆ καὶ τοῦ Σιδέρη Τριάντη.

— Φτηνὰ τὴν γλύτωσα! Ἐξεφώνησεν ἐξαλλῶς ὁ εὐτυχῆς πατὴρ, ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι ὅτι ἡ σύζυγός του ἔτεκεν ἄρρεν. — Νὰ λοιπὸν τώρα ὁ καλὸς σου Σιδέρης μπαμπᾶς! ἔχομε καὶ γυιό!.. Εὐλογητὸς ὁ Θεός! Ἄν ἔχη φωνὴ τὸν κἄνω παπᾶ, ἂν ἔχη μυαλὸ τὸν κἄνω δάσκαλο, ἂν ἔχη καρδιὰ τὸν κἄνω στρατιωτικόν, ἂν δὲν ἔχη—γιατρὸν, ἂν ἔχη ποδάριον τὸν κἄνω δικηγόρο, καὶ ἂν μαζὺ μὲ τῶν ποδαριῶν τὴ χάρη εἶναι καὶ λιγάκι καπάτσος τὸν κἄνω πολιτικόν!.. Ἄλλὰ νὰ ἰδοῦμε θὰ παίρῃ καὶ ἀπὸ λόγια; θάκούῃ τῆς συμβουλῆς τοῦ γέρω-Τριάντη;... αἱ! ἂν ἀκούῃ πάλι, ἂν δὲν ἀκούῃ κακὸ τοῦ κεφαλιοῦ του θὰ κάμῃ... τὸ κάτω-κάτω τῆς γραφῆς τὸν κρατῶ ἴστο μαγαζί.

Ὁ κύριος Σιδέρης Τριάντης ἦτο οἰνοπώλης.

Β

Ὁ ἀδικηθεὶς ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης ἐθνικὸς ποιητῆς Φαέθων Πηγασιδῆς, τακτικὸς πελάτης τοῦ κυρ-Σιδέρη— εἰς τὸ οἰνοπωλεῖον τοῦ ὁποῖου παρεσκευάζοντο καὶ εὐδῆστατοι μεζέδες— ἐχρησίμευσεν ὡς ἀνάδοχος, ὠνόμασε δὲ τὸν νεαρόν Δράκον Ζέφυρον· εἰς τὸν οἰκογενειακὸν ὅμως κύκλον, εἰς δὲν δὲν ἐγένετο μεγάλη

χρῆσις τῆς καθαρουσύνης, ὠνομάζετο Ζαφειράκη καὶ θεωπευτικῶς Ζαφειράκης.

Ἰπὸ τὸ τελευταῖον μάλιστα τοῦτο ὄνομα ὀλίγω μετὰ ταῦτα ἦτο πασίγνωστος εἰς ἅπασαν τὴν συνοικίαν, ἦν πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἠνώχλει.

Ὁ Ζαφειράκης ἦτο τὸ φόβητρον τῶν κατοικιδίων ζῴων, ἐν τῇ καταδιώξει δὲ τῶν γαλῶν ἰδίως ἦτο ἀπαράμιλλος, ἀναρριχώμενος εἰς τὰς μάνδρας, λιθοβολῶν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, πηδῶν ἀπὸ στέγης εἰς στέγην καὶ μὴ φειδόμενος τῶν ταλαιπώρων κεραμιδιῶν, ἄτινα ἀσπλάγχχνως διὰ τῶν ποδῶν του κατεμωλώπιζε. . .

Γ

Τὰ ἔτη παρήρχοντο καὶ ὁ Ζαφειράκης ἐμεγαλῶνεν.

Ἐκ νεαρωτάτης ἡλικίας του ἐδείκνυε τὸν διὰ τὴν πολιτικὴν προορισμὸν του. Εἰς τὸ οἰνοπωλεῖον εἶχε κατακτήσει τὴν γενικὴν συμπάθειαν· Ζαφειράκη ἀπὸ δῶ, Ζαφειράκη ἀπὸ κεῖ, καὶ ὁ Ζαφειράκης πανταχοῦ παρὼν τοῦ ἐνὸς ἐσφιγγε τὴν χεῖρα, τοῦ ἄλλου ἐθώπευε τὴν βράχιν, τὸν τρίτον ἐνηγκαλίζετο, ἐνῶ προσμειδία πρὸς τὸν τέταρτον προσφωνῶν τὸν πέμπτον καὶ ῥίπτων προστατευτικὸν βλέμμα μετὰ κινήσεως τῆς κεφαλῆς πρὸς τὸν ἕκτον. . . Κἄπου-κἄπου δὲ, ὡς λέγεται, κατὰ νυκτερινὰς ὥρας, ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ πατρὸς του, συνέκρουε καὶ τὸ κύπελλον πρὸς ἀπομεμονωμένον τινὰ καὶ ἰδιαιτέρας εὐνοίας πελάτην.

Βλέπων ὁ εὐτυχῆς πατὴρ τὸν ἐνθουσιασμὸν δὲ διήγειρεν ὁ υἱὸς του ἠτένιζεν ὑπερηφάνως τὸν πολιτευτὴν τοῦ μέλλοντος, καὶ «ὦχ! νὰ μοῦ ζήσῃ!» ἀνεφώνει ἠδέως, ἐνῶ ἔβαλε μὰ ὀκᾶ στα ὄλα.

Τοῦ γενικοῦ ὅμως τούτου ἐνθουσιασμοῦ δὲν μετεῖχον καὶ οἱ ἀτυχεῖς διδάσκαλοι του, μάτην καταβάλλοντες ἀτῦτους κόπους, καὶ μάτην ἐπινοοῦντες νέας μεθόδους πρὸς καλλιέργειαν τῆς κεφαλῆς του· ἀξιοσημείωτος δὲ πρὸ πάντων ἦτο ἡ ἀντίφασις των πρὸς τοὺς ὑποδηματοποιούς καταγοητευμένους μὲ τὸν Ζαφειράκη, ἀτρόμητον καταναλωτὴν ὑποδημάτων.

Μὲ κόπους, μὲ τρεγύματα, μὲ παρακλήσεις, μὲ πεσκέσια, μὲ ἀναμίξεις καὶ αὐτῆς τῆς νομοθετικῆς, ἐκτελεστικῆς καὶ δικαστικῆς ἐξουσίας, μόλις κατωρθοῦτο νὰ πηδᾷ ὁ Ζαφειράκης ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν. Ὁ κυρ-Τριάντης ὅμως οὐ μόνον δὲν δυσηρεστεῖτο ἐπὶ τούτοις, ἀλλὰ καὶ ὑπέθαλπε τοῦ υἱοῦ του τὰς τάσεις, κεκρηγμένους ἐχθρὸς τυγχάνων τῶν γραμμάτων καὶ τῶν γραμματισμένων, οὓς ἀπὸ καρδίας ἐμίσει, καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποῖου, κατὰ τὴν φράσιν του, «δὲ βγαίνει τίποτις».

— Ὁ γυιός μου—ἀπῆντα ὁ κυρ-Τριάντης στερεοτύπως εἰς τοὺς πολεμοῦντας τὰς θεωρίας

του διδασκάλου — δὲν εἶναι γὰρ τόσο μικρὰ πράγματα· τί νὰ τὴν κἀνὴ τὴν ὀρθογραφία! οὔτε ψωμί δίνει, οὔτε ὑπόληψι. Καλὰ τῶλεγε μὲν ἡμέρα καὶ ὁ Μανώλης ὁ μοργιατῆς· αὐτὸς ἔκανε τὴ δουλειά του, καὶ ὁ κουμπάρος μου ἀπὸ κάτω, ὁ νονὸς τοῦ Ζαφειράκη, ἐμουρμούριζε καὶ τοῦ ῥωνάζε «τοῦτο δὲν τὸ γράφουνε ἔτσι, τοῦτο θέλει ἔτσι, ἐκεῖνο ἄλλως, ἀπάνω τὴν οὐρά, κάτω δὲν ξέρω τί», ὡς ποῦ χάνει τὴν ὑπομονή του καὶ ὁ μαστρο-Μανώλης καὶ τοῦ λέει—γιατ' ἤξερε πῶς τὸ τζούζει 'λιγάκι ὁ κουμπάρος—μπερὲ ἀδερφέ! τί θὲς καλλιτέρα, ὁ οἶνος νὰ ἦναι μὲ οἰ καὶ νὰ ἦναι βιδάτιο, ἢ μὲ ἡ καὶ νὰ ἦναι σάζουμο ἢ ἀπὸ στουπί;» Μίλησες ἐσύ; μίλησε καὶ ὁ κουμπάρος... Τ' ἀκούς, κυρ-δάσκαλε; τ' ἀκούω νὰ λές...

Καὶ πρὸ τῆς ἀκαταμαχῆτος ταύτης λογικῆς ὁ διδάσκαλος ἀπεστομοῦτο.

Αἱ τοιαῦται σκηναὶ πολλὰκις ἐπανεληφθήσαν, μέγιστος ὅπου ἐλάττει ἐπὶ τέλους τὸ μαθητικὸν στάδιον τοῦ Ζαφειράκη, κατωρθώθη δὲ νὰ κατακτήσῃ ἀπολυτήριον γυμνασίου, μεταβάς εἰς γυμνάσιον ἀπομεμακρυσμένης τινὸς ἐπαρχίας, καὶ νὰ γίνῃ φοιτητῆς τῆς Νομικῆς.

Δ

Πόσον τὰ πράγματα μετεβλήθησαν ἔκτοτε! Ἡ μεγάλη ἰδέα δὲν ἐψιθυρίζετο πλέον ἐν μυστικισμῷ, ἀλλὰ διεθρυλιετο ἐπισήμως καὶ στεντορεῖα τῆ φωνῆ... Ὁ Ζαφειράκης ἐνεκοιπώθη τὸ πολιτικὸν στάδιον.

Ἡ Ἑλλάς πάντοτε ὑπῆρξε τυχερά.

Ἐπειδὴ ἡ οἰνοπωλικὴ τοῦ πατρὸς ἰδιότης ἔβλαπτε τὴν ἐπιχείρησιν, ἐπωλήθη μετ' οὐ πολὺ τὸ οἰνοπωλεῖον ὅπως ἐστὶ καὶ ἐβρίσκειται ὁ κυρ-Τριάντης, ὅστις ἔκανε πλέον τὸν μέγαλον, μετῆρχετο ἐμπόριον τοῦ ποδαριτοῦ· οὔτε ἐδέχθη νὰ μεταβῇ ὡς μέλος εἰς τὰς φοβερὰς ἐκεῖνας συνεδριάσεις τῆς συντεχνίας τῶν οἰνοπωλῶν περὶ παρεμποδίσεως τῆς ἐφαρμογῆς τῆς νεωτέρας φορολογίας. Καὶ ὁ φοιτητῆς Ζαφειράκης—ὅστις δὲν ἦτο δὴ τόσο ἀνόητος νὰ χάνῃ τὸν καιρὸν του εἰς τὸ πανεπιστήμιον—εἰργάζετο δραστηρίως πρὸς ἀπόκτησιν φίλων, δημιουργίαν ἐπιρροῆς καὶ σχηματισμὸν ρεύματος!

Ἀπὸ πρωίας μέχρις ἑσπέρας μετέβαιναν ἀπὸ ὑπουργείου εἰς ὑπουργεῖον, ἀπὸ γραφείου εἰς γραφεῖον, ἀπὸ δικαστηρίου εἰς δικαστήριον καὶ ὑπηρέτει, ὡς ἔλεγε, τοὺς συμπολίτας του. Συνεδρίαζεν ἢ ἀνωτάτη ὑγειονομικὴ ἐπιτροπὴ; παρῶν ὁ Ζαφειράκης· συνήρχετο στρατολογικὸν συμβούλιον; ἢ μισθωτὸς ὁ Ζαφειράκης; στρατιώτης ἤθελεν ἀδειαν; ἀλλ' αἱ ἀδειαι ἀπηγορεύθησαν· ἄλλο μοροπάτι ὁ Ζαφειράκης· τὸν προσεκάλεσε μάρτυρα εἰς τὸ κακούργιοδικεῖον. Εἰς τὸ πταισματοδικεῖον ἔδινε κ' ἐπαιρνε, ὅταν δὲ ἔπροστατευόμενος δὲν εἶχε νὰ πληρώσῃ τὸν δι-

κηγόρον καὶ αὐτὸς κατὰ τύχην δὲν εἶχεν ἐπάκωτον, τότε προσεφώνει ἐπιχαρίτως «δουλεῖτε καὶ σεῖς, βρε παιδιὰ, γὰρ τὴν νεότητά», καὶ μὲ μίαν θωπεῖαν ἀντήμειβε τὸν ἐκπεληγμένον δικηγόρον. Εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον προσεπάθει νὰ ἔχῃ πάντοτε φίλους τοὺς συμπληροῦντας τὸ δικαστήριον δύο δικηγόρους· ἀλλ' ἂν κάποτε εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον ἀπετύγχανε, τοῦτο δὲν συνέβαινε εἰς τὸ κακούργιοδικεῖον ἐγνώριζε σχεδὸν ἀπ' ἔξω τὸν κατάλογον τῶν ἐνόρκων τακτικῶν καὶ μὴ παρελάμβανε τοὺς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τακτικούς καὶ ὡς ἄλλος Βιργίλιος τοὺς ὠδήγει εἰς τοὺς σκοτεινοὺς καὶ ὑπογείους θαλάμους περιωνύμου οἰνοπωλείου, ὅπου τοὺς ἀνέμενε πλησιφανῆς τὸ προγονικὸν γκιουβέτσιον.

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὰς ἀναστολάς ἦτο μάνα, μένεα δὲ ἔπνεον ὡς ἐκ τούτου ἐναντίον του οἱ τοκογλύφοι· τὰς ἀνακοπὰς πλέον κατ' ἀποφάσεων καὶ βουλευμάτων, τὰς ἀδείας οἰκοδομῶν, καὶ τὰς οἰκοδομὰς ἀνευ ἀδείας, τὰς ἀναφορὰς παντὸς εἶδους καὶ πάσης κατηγορίας τὰς εἶχε παιγνιδάκι· ἀλλὰ τὸ στρατηγεῖόν του εἶχε στήσει κυρίως εἰς τὴν νομαρχίαν—ἀνέκαθεν ἐλαστικὴν καὶ ἐνδοτικὴν—ἐκεῖ τὰ ἐβόλευε μὲ χάρα!

Δὲν παρήλθε πολὺς χρόνος καὶ ὁ Ζαφειράκης οὐδέποτε ἐξήρχετο τῆς οἰκίας του κολοβάς· ἱερεῖς, ἀστοί, χωρικοί, στρατιῶται, φουστανελλοφόροι, βρακοφόροι κ.λ. ἀπετέλουν τὴν τερατώδη οὐρανὸν του. Ἡ οὐρὰ αὐτῆ κατελάμβανε πᾶσαν τὴν κλίμακα τῶν δημοσίων καταστημάτων, ἀνέμενε δὲ τοὺς χρησμούς τοῦ Ζαφειράκη εἰσελθόντος εἰς τι γραφεῖον καὶ συνδιαλεγόμενου τίς οἶδε περὶ τίνος... Ἄλλ' ἰδοὺ ὁ Ζαφειράκης ἐμφανίζεται μειδιῶν, τὰ τμήματα τῆς οὐρᾶς συγκινοῦνται, συνταράσσονται καὶ ἀνορθοῦνται· νεύει πρὸς ἕνα ἐξ αὐτῶν καὶ ὁ εὐτυχῆς πλησιάζει· ὁ Ζαφειράκης στηρίζει ἐλαφρῶς τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὤμου του καὶ τῷ λέγει ἐμπιστευτικῶς·

— Δύσκολα, πολὺ δύσκολα τὰ πράγματα... κάποιος κρυφὰ μᾶς σκάθει τὸ λάκκο... .

— Ὁ ἄτιμος ὁ... .

— Σώπα... ἡσύχασε... καὶ θὰ τὰ μάθω μετ' ἡμέρας τὸρα στὴ δουλειά σου, καὶ ἀφῆσέ με ἐμένα· μὴ σὲ μέλη.

Καὶ τὸ εὐτυχῆς τῆς οὐρᾶς τμήμα ἐπανήρχετο ὀπισθοβατικῶς εἰς τὴν θέσιν του.

Παρόμοιαι σχεδὸν σκηναὶ ἐπανελαμβάνοντο καὶ μὲ τοὺς λοιποὺς, ποικιλλόμεναι διὰ νέων πάντοτε ὑπεκφυγῶν καὶ τερτιπίων, στεφομένων ὑπὸ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν ἀνθρώπων του.

Οὐδεὶς ἐνυμφεῖτο χωρὶς νὰ λάβῃ τὰ συγχαρητήρια τοῦ Ζαφειράκη, οὐδεὶς ἐγένετο πατήρ χωρὶς ν' ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ τὰ ὠραιότερα περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ τέκνου του ὄνειρα. Οὐδεὶς

διωρίσθη εἰς θέσιν τινὰ χωρὶς νὰ μάθῃ τοῦτο παρὰ τοῦ Ζαφειράκη πρώτου, ἐπισκιάζοντος οὕτω τὸν ἐνεργήσαντα διὰ τὸν διορισμὸν. Εἰς τὴν περίστασιν δὲ ταύτην μετεχειρίζετο τοιαύτας ἐκφράσεις, ὥστε ὑπεδείκνυε, χωρὶς νὰ τὸ εἶπῃ καθαρὰ, ὅτι καὶ αὐτὸς συνετέλεσεν εἰς τὸν διορισμὸν, κλονίζων οὕτω τὴν εὐγνωμοσύνην τὴν οφειλομένην ὑπὸ τοῦ διορισθέντος πρὸς τὸν πράγματι διορίσαντα. «Ε! τί νὰ γείνη, ἔλεγεν, ἂν ἦ μόνον καὶ ἐγὼ βουλευτῆς θὰ ἔβλεπες· τὴν τῶρα τί νὰ σοῦ κάμω, ἂν καὶ... ἄς ἦναι, τί νὰ τὰ λέγωμε... σὺ ἔχεις φίλους καὶ φίλους... Ὁ Α. σὲ διώρισε, δὲν λέγω ὄχι, ὅταν τῶμαθα μάλιστα πῶς φέρουν μερικαῖς δυσκολαῖς πῆγα εὐθύς μου εἶπε καθαρὰ ὁ τμηματάρχης τί τρέχει... ἔξερε, ὁ τμηματάρχης εἶναι πατρικὸς μου φίλος... τοῦ ἑπιτιοῦ μας ἀνθρώπος· ὁ, τι θέλουν αὐτοὶ κάνουν σήμερα· τοὺς συχαίνεται τοὺς βουλευτὰς ὅταν τῆς ἀμαρτίας του· μὰ τί νὰ κάμῃ, στὰ κρυφὰ ὅσο ἔχει τοὺς πολεμᾷ· ἀφοῦ λοιπὸν τὸν στενοχώρησα πολὺ μου εἶπε «καλὰ, φίλε μου, ἄς ἦναι, θὰ γείνη» μὰ πάλι ποῦ θὰ τὸ πάρῃ ἀπάνω τοῦ ὁ βουλευτῆς Α. ἀποκτᾷ ἕνα φίλον ἀπὸ τοὺς γερούς» καὶ ἐγὼ τοῦ εἶπα «γι' αὐτὸ μὴ σὲ μέλη, ἔχει δουλέψῃ ὁ Σταυράκης γιὰ τὸν Α. ποῦ δὲν τοῦ τὸ ζεπληρόνει καὶ πρόσθεν νὰ τὸν κάμῃ». Τί λές, Σταυράκη, καλὰ δὲν τοῦ εἶπα;

— Ναι, δὲν σοῦ λέω ὄχι, μὰ καὶ ὁ καὶ μόνος ὁ Α. μ' ἐδούλεψε καλὰ.

— Μὰ ποιὸς λέγει ὄχι; τὸν ἐδούλεψες, σ' ἐδούλεψε, ἔπο' εἶν' αὐτὸς ὁ κόσμος· «τῶνα χέρι νίθει τ' ἄλλο καὶ τὰ δυὸ τὸ πρόσωπο»... λοιπὸν καὶ εἰς ἀνώτερα, κύριε Σταυράκη...

Καὶ μὲ μίαν θωπεῖαν εἰς τὴν ῥάχιν ἀπεμακρύνετο αὐτοῦ.

Οὐδεὶς ἐορτάζων τοῦ διέφευγεν· εἰς ὅλα τὰ μνημόσυνα παρευρισκόμενος διεσκέυαζε θλιβερῶς τὴν φυσιογνωμίαν του, τοὺς δὲ νεκροὺς ἠκολούθει μέχρι τάφου ἀναλυόμενος εἰς δάκρυα καὶ ἐκπέμπων χεῖμαρρον παρηγορητικῶν ἐκφράσεων.

Ἐλησμονήσαμεν ὅμως τῆς κουμπάρης, τὴν κυριωτάτην πηγὴν τοῦ ἐκλογικοῦ πλοῦτου. Δὲν παρήρχετο ἑβδομάς χωρὶς νὰ στεφανώσῃ ἐν τῇ πόλει καὶ ἰδίως ἐν τοῖς χωριοῖς ἢ νὰ βαπτίσῃ τὰς δὲ φωνήσας ἐβρίσταντο εἰς τὴν οἰκίαν του, ὥστε ὁμοιάζεν ἐργαστασίον.

Μόλις κατώρθου νὰ τοῦ περισσεύῃ μία ὥρα, καθ' ἣν νὰ ἐπιδίδεται εἰς τὴν βαθεῖαν μελέτην τοῦ προσφιλοῦς του ἐκλογικοῦ καταλόγου· οὐδέποτε ἔφαγε μέχρι τέλους, ἀλλ' ἠγειρετο εὐθύς ἐπὶ τῷ ἀκούσματι ἐπισκέπτου, τὴν δὲ πρωίαν ὁ ἐρχόμενος λίαν πρωὶ εἰσήγετο εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ὕπνου του... μετὰ δύο λεπτὰ ἐνεδύετο, καὶ... δρόμο.

Τίς γνωρίζων τὸν Ζαφειράκη δύναται νὰ

διίσχυρισθῇ, ὅτι δὲν ὑπάρχει τὸ ἀεικίνητον ἐν τῇ φύσει;

Ε'

Κατ' ἀρχὰς τὰς τοιαύτας ἐνεργείας τοῦ Ζαφειράκη εἰρωνικῶς παρηκολούθει τὸ κοινόν, καὶ μειδιάματα ὄχι τὸσον ἐνθροῦντικὰ ἐξετόξευοντο ὀπισθεν τοῦ· τινὲς μάλιστα τολμηρότεροι ἐξεφράζοντο ἐνώπιόν του.—«ὦχι! τί νὰ γείνη! τί νὰ κάμω!—ἀπῆντα—μῆκα στὸ χορὸ, πῶς ν' ἀφήσω τοὺς φίλους μου!» καὶ γελῶν ἀπεμακρύνετο.

Τὸ αὐτὸ ὅμως δὲν συνέβαινε καὶ εἰς τὸν πατέρα του, ὅστις ἐνόει νὰ συζητήσῃ. Ὁ Κύρ-Σιδέρης ἦτο κοινοβουλευτικώτατος.

— Βρε ἀδερφέ! τί τὰ βάλατε μὲ τὸ γυιό μου; τί τοῦ λείπη!; Ὁ γυιός μου εἶναι θερίο μονάχο, καὶ θὰ τὸ ἰδῆτε μὲν ἡμέρα... Δὲν ξέρει, λέει, γράμματα!... ποιὸς τὰ λείπει αὐτὰ! Ἄλλ' ἄς ποῦμε γιὰ μὲν στιγμὴ πῶς δὲν ξέρει· τί νὰ τὰ κάμῃ τὰ γράμματα! πολιτικὸς καὶ γραμματισμένος ἀκούστηκε ποτέ;... Ἄλλα λένε τὰ βιβλία καὶ ἀλλοιώτικος εἶναι ὁ κόσμος· ποιὸς γραμματισμένος ἐπρόκοψε; ὅταν ἕνα κεφάλι, ἀδελφέ, γέμισῃ ἀπὸ γράμματα τί ἄλλο θὰ χωρέσῃ μέσα; γέμισε μὲ κάμαρα βιβλία· ἔ!... ποῦ θὰ σταθῆς, ἀδερφέ;... ποῦ θὰ βάλῃς κ' ἕνα φίλο σου νὰ κάτση, νὰ πῆς δυὸ λόγια, νὰ πᾶν ἢ πίκραις κάτω;...

Καὶ δὲν ἐπρόφθανε νὰ τελειώσῃ τὸν μονόλογόν του, ὅτε ἡ πλειονότης τῶν ἀκροατῶν παταγωδῶς ἐπιδουκιάζουσα ἐπέβαλλε σιγὴν εἰς τὸν κατατροπωθέντα ἀπαισιόδοξον.

Ἄλλὰ καὶ ὁ Ζαφειράκης συνεζήτει ἐνίοτε, ἐπὶ θεμάτων ὅμως ὑψηλῆς πολιτικῆς. Εἰς τὰς χεῖρας του ἐπαίξε πλέον τὴν πολιτικὴν τῆς Ἀγγλίας, καὶ τὰς δολοπλακίας τοῦ σιδηροῦ πρίγκηπος... αἰφνης δὲ ἀπὸ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς μετεπήδα λάβρος εἰς τὰ ἐσωτερικὰ, καυτηριάζων «τὴν φαύλην διοίκησιν καὶ τὰ κυβερνητικὰ ὄργια».

Σ'

Ὁ Ζαφειράκης ἠνδρώθη τὸ 30 ἔτος τῆς ἡλικίας του συνεπληρώθη ὁ καιρὸς τῆς συγκομιδῆς ἐπέστη... Πατὴρ καὶ υἱὸς περιήρχοντο τὰς ἀγυῖας τῆς πόλεως ἐπαιτοῦντες ψήφους.

— Στὸ χέρι σας εἶναι, παιδιὰ μου, ἔλεγεν ὁ πατήρ, εἰς τοὺς περικυκλούντας αὐτὸν ἐκλογεῖς... δοκιμάστε! καὶ μετ' ἡμέρας ἂν εἴμαστε ἀνθρώποι, θὰ τὸ γνωρίσωμε μὲν ἡμέρα.

— Ἡ κυβερνητικὴ μηχανὴ, ἔλεγεν ὁ υἱός, δὲν λειτουργεῖ κανονικῶς... ἐξετροχιάσθη... τὸ πηδάλιον τῆς πολιτείας κρατοῦσι χεῖρες ἀδέξια... ὁ λαὸς φορολογεῖται, καταπιέζεται, ταλαιπωρεῖται, καὶ πρέπει νὰ τὸν ἀγαπᾷ τις διὰ νὰ τὸν ἐννοῇ, νὰ τὸν ἐννοῇ διὰ νὰ τὸν ἀ-

κούη. να τὸν ἀκούη διὰ τὸν προστατεύη. . . Τὰ νέφη τοῦ πολιτικοῦ ὀρίζοντος προμηνύουσι θύελλαν. . . ἤδη ἀντηχοῦσιν ἀπομεικρυσμένοι βρονταί, καὶ ἀλλεπάλληλοι ἀστραπαὶ προσβάλλουσι τοὺς μὴ τυφλώττοντας ὀφθαλμούς. . . δυστυχία ἂν ἐνσκήψῃ ὁ κεραυνὸς ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ οἰκοδομήματος, ὅπερ στερεῖται ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ οἰκοδομήματος, ὅπερ στερεῖται ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ οἰκοδομήματος. . . Τρέμετε, προδόται πολιτικοί, αἵτινες περὶ οὐδενὸς ἐμεριμνήσατε. . . — καὶ ταπεινῶν τὴν φωνήν —
 Ἄν μὲ τιμήσητε διὰ τῆς ψήφου σας, ὅπερ βασιζόμενος ἐπὶ τῆς ἀγάπης σας κολακεύομαι νὰ πιστεύσω, θὰ ἀκούσητε καὶ θὰ ἰδῆτε. . .

Καὶ πάλιν ἐξαγριούμενος:

— Πρέπει νὰ ἀφαιρέσωμεν τὸ προσωπεῖον ἀπὸ τοὺς ὑποκριτὰς· νὰ πετάξωμε τὴν δορὰν. . .

— Τὴν προβιά — ἐπεξήγησεν ὁ πατήρ.

— Ναί, λέγω, νὰ πετάξωμε τὴν δορὰν· νὰ φανῇ ὁ ὄνος. . .

— Γάδρος! προσέθετεν ὁ πατήρ ἐντόνως.

— Ζήτω τῆς Ζαφειράκης, ζήτω ὦ ὦ! . . ἐβῶν οἱ ἐκλογεῖς.

Καὶ οὕτω διήρχοντο τὰς ἡμέρας τῶν παρασκευῶν.

Ἡ Ζαφειράκης — τὰς τελευταίας ἰδίως ἡμέρας — ἄλλοτε μόνος καὶ ἄλλοτε δορυφορούμενος ὑπὸ τοῦ πατρὸς του εἰσῆρχετο ἀπὸ καταστήματος εἰς κατάστημα, ἀπὸ καταγωγίου εἰς καταγωγίον, καὶ διέσχίζε τὰς πλατείας, χαιρετίζων τὰ πλήθη. . .

Z

Ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως ἐφθασεν. Οἱ ἀπαισιώτεροι κρεωπῶλαι καὶ καραγωγεῖς ἀνέλαβον τὴν προστασίαν τῶν καλῶν τοῦ ὑποψηφίου Ζαφειράκη εἰς τὰ ἐκλογικὰ τμήματα τῆς πόλεως, ἧς δὲν λέγομεν τὸ ὄνομα· οἱ ἐπισημότεροι δὲ κομπάρσοι εἰς τὰ χωρία· ἐνῶ εἰς ἕκαστον τόπον ἐκλογῆς — ὅστις ἂν δὲν εἶναι ἐκκλησία, εἶναι ἀφύκτως σχολεῖον — ἐκρύπτοντο ὡς ἐφεδρεία ἀνὰ δύο ἢ τρεῖς ἀτρόμητοι ραβδοῦχοι.

«Δύστε μας καὶ κἀρέναν ψῆφο. . . ἐμεῖς ἔτσι κ' ἔτσι δὲ βγάνομε» ἦτο τὸ σύνθημα τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ζαφειράκη. . . καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι συνεσώρευον ψήφους ἐπὶ ψήφῳ, παρακαλοῦντες, φωνάζοντες, ἀπατοῦντες, ὑβρίζοντες, ταραττόντες, διαπληκτιζόμενοι. . . Ὁ ὑποψήφιος ἔτρεγεν ἐφ' ἀμάξης ἀπὸ τόπου εἰς τόπον χαιρετίζων γνωστούς καὶ ἀγνώστους. . . ὁ δὲ πατήρ του ἐξεβιδώθη.

Ἡ ἡμέρα προσήγγιζεν εἰς τὴν δύναν τῆς. Κατὰ τὴν ὁμόφωνον μαρτυρίαν τῶν δικαστικῶν καὶ διοικητικῶν ἀντιπροσώπων καὶ τῶν ἐφορευτικῶν ἐπιτροπῶν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Ζαφειράκη διεκρίθησαν ἐπὶ ἐκλογικῶς κατορθώ-

μασιν, ἀποσπᾶσαντες τὰ ἐγκάρδια ἀπάντων συγχαρητήρια.

H

Ἡ ψηφοφορία ἐλήξεν· αἱ κάλπαι ἐκλείσθησαν, ἀνοίγεσθαι δ' ἐκ νέου ἀνέδειξαν διὰ μεγίστης πλειοψηφίας βουλευτὴν τὸν Ζαφειρίον Τριάντην, δωρήσασθαι οὕτω πατέρα εἰς τὸ ἔθνος, υἱὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, προστάτην εἰς τὸν λαόν.

Αἱ ζητωκραυγαὶ ἀνεστάτωσαν τὴν πόλιν. . . ἡ οἰκία τοῦ νικητοῦ ἐκινδύνευε νὰ καταπέσῃ· αἱ μουσικαὶ ἐθορούβουν μεμιγμέναι μετὰ τῶν ἀπαισιῶν ὑλακῶν τῶν κυνῶν, τῶν ὁποίων τὸ νευρικὸν σύστημα ἀσπλάγχχνως διατάραξαν. . . Ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ λαοῦ ἀπήγγελλε λογίδια μὴ ἀκουόμενα. . . καὶ μόλις περὶ τὴν πρῶταν κατάρθωσε ν' ἀναπαυθῇ ἐπ' ὀλίγον.

Θ

Περιχαρῆς ὁ Ζαφειράκης τὴν ἐπιούσαν περιέτρεχε τὴν πόλιν εὐχαριστῶν τοὺς πάντας.

Αἱ μητέρες συνεχαίροντο τὴν μητέρα του, καὶ οἱ πατέρες τὸν πατέρα του. Εἰς πάντας τοὺς υἱοὺς ὑπεδεικνύετο ὡς παράδειγμα ἀξιωματικῶν. . .

Καὶ κάπου-κάπου μόλις ἤκούετο ἀκαταλόγιστος τις, φθονερός καὶ ἰδιότροπος, ἀναφωνῶν ἐπὶ τῇ διαβάσει του:

— Μπρέ! τὸν χάχα!!

Δ.Γρ.Κ.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐσχάτως ἐκδοθείσης ἐπετηρίδος τῶν ταχυδρομείων τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1882—1883 συνετάξαμε τὰς ἐξῆς ἐνδιαφερούσας πληροφορίες περὶ τοῦ ὄργανισμοῦ καὶ τῶν προόδων τῆς ἐν Ἑλλάδι ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας.
 Σ. τ. Δ.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ

Συγκοινωνία.—Ἡ ταχυδρομικὴ συγκοινωνία ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἐκτελεῖται κατὰ ξηρὰν μὲν διὰ 14 ἀμαξῶν, 28 φορτηγῶν ἵππων καὶ 267 ἐπίππων καὶ πεζῶν ταχυδρόμων, ἔτι δὲ διὰ 230 δημοτικῶν ταχυδρόμων ὅπου δὲν ὑπάρχουσι ταχυδρομικὰ γραφεῖα· κατὰ θάλασσαν δὲ διὰ τῶν ἀτμοπλοίων τῶν διαφόρων ἐλληνικῶν Ἐταιριῶν καὶ δι' ὀκτὼ ταχυδρομικῶν πλοικρίων. Ἡ μεταξὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ταχυδρομικὴ συγκοινωνία ἐνεργεῖται διὰ τῶν ἀτμοπλοίων τῶν διαφόρων ἐθνικοτήτων, ἅτινα ἐκτελοῦσι τακτικούς πλόας μεταξὺ τῶν λιμένων τοῦ Κράτους καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ δι' ἐκτάκτων ἀτμοπλοίων ἐνίοτε.

Ἀλληλογραφία ἐσωτερική.—Ἐντὸς τοῦ Κράτους δύναται ν' ἀποστείλῃ τις: α) γράμματα συνήθη πληρῶνων πάντοτε τὸ ἀνάλογον τέλος κατὰ τὸ βᾶρος τῆς ἐπιστολῆς, ἐντὸς δὲ τῆς αὐτῆς πόλεως πληρῶνων τὸ ἥμισυ τοῦ ἀνωτέρω τέλους. (Γράμματα ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἀ-

ποστελλόμενα, ἐφ' ὧν δὲν ἐπεκολλήθη τὸ ἀνάλογον γραμματόσημον δὲν ἀποστέλλονται εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον), β) γράμματα ἐπὶ συστάσει πληρῶνων πλὴν τοῦ ὀρισμένου τέλους, 20 ἔτι λεπτὰ ἀδιακρίτως τοῦ βάρους, ὅπερ ἔχει τὸ γράμμα λαμβάνων δὲ ἀποδεικτικὸν παραλαβῆς παρὰ τοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου, ὅπερ εὐθύνεται ἐν ἐνδεχομένῃ ἀπωλείᾳ τῆς ἐπιστολῆς, μὴ προερχομένης ἐξ ἀνωτέρας δυνάμεως, ὑποχρεούμενον νὰ πληρῶσῃ εἰς τὸν ἀποστολέα ἢ κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ εἰς τὸν ἐπιγραφόμενον δρ. νέας 22.25/00 ὡς ἀποζημίωσιν. Τὰ ἐπὶ συστάσει γράμματα πρέπει νὰ φέρωσι πέντε σφραγίδας ἐπὶ τοῦ περικαλύμματος δι' ἰδίου τύπου, οὐχὶ δὲ διὰ δακτυλήθρας κττ., γ) ἐπιστολικά δελτάρια ἀπλᾶ λεπτῶν 5 καὶ διπλᾶ, ἢτοι μετ' ἀπαντήσεως, λεπτῶν 10 διὰ τὴν ἐντὸς τῆς αὐτῆς πόλεως συγκοινωνίαν, διπλασίας ἀξίας διὰ τὴν μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐλληνικῶν πόλεων συγκοινωνίαν, δ) δείγματα ἐμπορευμάτων πληρῶνων τέλος 5 λεπτῶν ἀνὰ 50 γραμμάρια· ὁ ὅλος ὄγκος αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 250 γραμμάρια, δέον δὲ τὰ τοιαῦτα δείγματα νὰ μὴ εἶνε ὑγρὰ, ἢ λιπαρὰ, ἢ χημικὰ προϊόντα δυνάμενα νὰ ρυπάνωσι τὴν ἀλληλογραφίαν· ἵνα ἢ δ' εὐχερῆς ὁ ἔλεγχος αὐτῶν δέον νὰ τίθενται ἐν σάκκοις, θήκαις, ἢ κινητοῖς περικαλύμμασι. ε) Ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ συγγράμματα πληρῶνων τέλος 1 λεπτοῦ ἀνὰ 25 γραμμ. Ἄλλα ἔντυπα· καταλόγους, ἀγγελίας, τετράδια μουσικῆς κλπ. πληρῶνουν τὸ διπλοῦν τέλος. ς) Βιβλία χαρτόδετα ἢ δεδεμένα πληρῶνων τέλος 15 λεπτῶν ἀνὰ 50 γραμμ. ὁμοίως καὶ δικόγραφα. ζ) Ἐπισκεπτήριον ἐν μόνον ἐντὸς ἀσφραγίστου φακέλλου ἀνευ χειρογράφου τινὸς σημειώσεως πληρῶνων τέλος 5 λεπτῶν.

Πάντα τὰ εἶδη ταῦτα δύναται ν' ἀποστείλῃ τις καὶ ἐπὶ συστάσει πληρῶνων ἔτι 20 λεπτῶν τέλος ἀδιακρίτως τοῦ βάρους αὐτῶν.

Ἀλληλογραφία ἐξωτερική.—Ἡ ἀποστολὴ γράμματος πρὸς χώραν περιλαμβανομένην ἐν τῷ παγκοσμίῳ ταχυδρομικῷ συνδέσμῳ ὑπόκειται εἰς τέλος λεπτῶν 25 ἀνὰ 15 γραμμ. Τὰ ἐπιστολικά δελτάρια πληρῶνουν τέλος λεπτῶν 10, αἱ ἐφημερίδες, τὰ λοιπὰ ἔντυπα καὶ τὰ δείγματα τῶν ἐμπορευμάτων λεπτὰ 5 ἀνὰ 50 γραμμ. Τὰ δ' ἐπὶ συστάσει ἀποστελλόμενα οἰουδήποτε βάρους καὶ εἶδους ὑπόκεινται εἰς πρόσθετον τέλος λεπτῶν 20. Ὁ ἀποδεχόμενος ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀπλήρωτον τι ἐκ τῶν ἀνωτέρω, πληρῶνει τέλος διπλάσιον τῶν σημειουμένων.

Τὸν παγκόσμιον ταχυδρ. Σύνδεσμον ἀποτελοῦσιν αἱ ἀκόλουθοι χώραι: Αἴγυπτος, Νουβία καὶ Σουδάν — Αἴτη — Ἀργεντινὴ ὁμοσπονδία — Αὐστρία — Βέλγιον — Βενεζουέλα — Βρασιλία — Βρετανία (Μεγάλη) καὶ Ἰρλανδία μετὰ πα-

σῶν τῶν Βρετανικῶν κτήσεων καὶ ἀποικιῶν — Γαλλία, Ἀλγερία, καὶ λοιπαὶ γαλλικαὶ ἀποικίαι — Γερμανία μετὰ τῆς Ἑλιγολάνδης — Γροιλανδία — Δανία μετὰ τῆς Ἰσλανδίας καὶ τῶν δανικῶν κτήσεων — Δομινικανὴ δημοκρατία — Ἐλβετία — Ἑλλὰς — Ἡνωμένοι πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς — Ἰαπωνία — Ἰσημερινὸς (δημοκρατία) — Ἰσπανία μετὰ τῶν ἀποικιῶν — Ἰταλία — Κόστα Ρίκα (δημοκρατία) — Λιβηρία (δημοκρατία) — Λουξεμβούργον — Μαυροβούνιον — Μεξικόν — Νορβηγία — Νικαράγουα — Ὀλλανδία καὶ ὀλλανδικαὶ κτήσεις — Οὐραγουάη (δημοκρατία) — Παραγουάη — Περούβια — Περσία — Πορτογαλλία μετὰ τῶν νήσων Μαδέρας καὶ Ἀσορῶν καὶ τῶν ἀποικιῶν αὐτῆς — Ρωμανία — Ρωσσία μετὰ τῆς Φιλανδίας — Σαλβατόρ — Σερβία — Σουηδία — Τουρκία — Χιλή — Χονδούρα. Ἡτοι ἐν ὄλῳ 41 Κράτη μετὰ τῶν κτήσεων καὶ ἀποικιῶν αὐτῶν.

Ἡ ἀποστολὴ γραμμάτων καὶ ἐντύπων εἰς χώρας μὴ περιλαμβανομένας ἐν τῷ Συνδέσμῳ καὶ ἢ ἐξ αὐτῶν προέλευσις τοιούτων, ὧν δὲν ἐπληρώθη τὸ τέλος ὑπόκεινται εἰς τέλη πολλῶ μείζονα. Οὕτω ἵνα ἀποστείλῃ τις συνήθη ἐπιστολὴν εἰς Γουατεμάλαν καὶ Βολιβίαν τῆς Ἀμερικῆς θὰ ἐπικολλήσῃ γραμματόσημον δραχ. 1,60, ἵνα παραλάβῃ δ' ἐπιστολὴν ἀπλήρωτον ἐκεῖθεν προερχομένην θὰ πληρῶσῃ δρ. 1,90. Ταῦτα ὅμως εἶνε τὰ ἀνώτερα ταχυδρομικὰ τέλη· τὰ λοιπὰ ποικίλλουσιν ἀπὸ 65 λεπτῶν μέχρι 1,25.

Γραμματόσημα καὶ ἐπιστολικά δελτάρια.—Τὰ ἐλληνικὰ γραμματόσημα διαίρουσιν εἰς δύο τάξεις: τὰ συνήθη καὶ τὰ ἐνάριθμα. Συνήθη εἶνε τὰ φέροντα κεφαλὴν Ἐρμοῦ ἐννέα διαφόρων τιμῶν καὶ χρωμάτων ἀπὸ 1 λεπτοῦ μέχρι 1 δραχμῆς, τίθενται δ' ἐπὶ πάντων τῶν διὰ τοῦ ταχυδρομείου ἀποστελλομένων εἰδῶν. Τὰ ἐνάριθμα, 12 διαφόρων τιμῶν, εἶνε πάντα χρώματος πρασίνου, φέρουσι δ' ἐν τῷ κέντρῳ ἀναγεγραμμένην τὴν ἀξίαν αὐτῶν, ἧτις κυμαίνεται ἀπὸ 1 λεπτοῦ μέχρι 2 δραχμῶν· τίθενται δὲ ταῦτα ἐπὶ τῶν γραμμάτων κλπ. ὅσα ἀφικνοῦνται ἀπλήρωτα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ ἐλλίπῳς πληρωμένα.

Ἐπιστολικά δελτάρια ὑπάρχουσι τριῶν κλάσεων: α) ἀπλᾶ λεπτῶν 5 καὶ διπλᾶ λεπτ. 10, ἢτοι μετ' ἀπαντήσεως πληρωμένης διὰ τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς αὐτῆς πόλεως, β) ἀπλᾶ λεπτῶν 10 καὶ διπλᾶ 20 διὰ τὴν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ χρῆσιν (χάρτης κίτρινος, μελάνη κυανῆ), γ) τῆς αὐτῆς ἀξίας διὰ τὸ ἐξωτερικόν (χάρτης κυανός, μελάνη ἐρυθρὰ).

Ταχυδρομικὰ γραφεῖα.—Καθ' ἅπαν τὸ Κράτος ὑπάρχουσι 213 ταχυδρ. γραφεῖα. Πλείονα πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν τοιαῦτα ἔχει ἢ ἐπαρχία Βώλου 9, μετ' αὐτὴν δὲ αἱ ἐπαρχίαι Ἡ-

λείας και Κρουστίας ἀνὰ 8, Γορτυνίας, Κουνορίας, Φθιώτιδος και Καρδίτσας ἀνὰ 7, Βονίτσας και Χαλκίδος ἀνὰ 6, 24 ἐπαρχίαι ἔχουσιν ἀνὰ 3-5 ταχυδρ. γραφεῖα ἐκάστη, 21 ἐπαρχίαι ἀνὰ 2 και 17 ἐπαρχίαι ἀνὰ 1 μόνον.

Ἔσοδα και ἔξοδα. — Περιεργότατος εἶνε ὁ πίναξ τῶν ἐσόδων και ἐξόδων τῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1833-1882. Κατὰ τὸν πίνακα τοῦτον τὰ ἔσοδα τοῦ 1833 ἀνῆλθον εἰς δρ. 8,832.19, τὰ δ' ἔξοδα εἰς δρ. 9,261.23, ἤτοι κατὰ τι ὑπέρτερα τῶν ἐσόδων. Κατὰ τὸ 1836 τὰ ἔσοδα ἀνέρχονται εἰς 22,985.57, τὰ δ' ἔξοδα εἰς 154,320.87 (!) δραχμῶν. Ἀλλ' αἰφνης μετὰ ἐν ἔτος τὰ ἔσοδα ἐξαπλασιάζονται ἀνερχόμενα εἰς 127,024.92· πάλιν ὅμως τὸ δημόσιον ζημιούται, διότι και τὰ ἔξοδα ἀναβιβάζονται εἰς 208,711.74. Μόλις κατὰ τὸ 1845 και 1846 τὰ ἔσοδα φαίνονται ὑπέρτερα τῶν ἐξόδων κατὰ τινες χιλιάδας δραχμῶν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1847 πάλιν καταπίπτουσι σταθερῶς μέχρι τοῦ 1861. Ἀπὸ τοῦ ἔτους δὲ τούτου τὸ δημόσιον τέλος μετὰ τριάκοντα ὅλα ἔτη ἀρχεται ὠφελοῦμενον ἐκ τῶν ταχυδρομείων κατὰ δὲ τὸ 1882 εἰσπράττει 903,563.56, ἐνθ' ἐξοδεύει μόνον 565,861.39. Ἄν δὲ ἀθροίσῃ τις τὰ κατὰ τὴν πεντηκονταετίαν 1833-1882 εἰσπραχθέντα ἀνερχόμενα ἐν ὅλῳ εἰς 18,373,104.37 και ἀφαιρέσῃ τὸ ἄθροισμα τῶν ὅλων ἐξόδων 15,675,862.48

εὐρίσκει καθαρὸν κέρδος τοῦ Κράτους δρ. 2,697,141.89

Ταχυδρομικὴ κίνησις.— Ἀκριβὴς πίναξ τῆς κινήσεως ταύτης ὑπάρχει μόνον ἀπὸ τοῦ 1862-1882. Κατὰ τὸν στατιστικὸν τοῦτον πίνακα τῷ 1862 διήλθον διὰ τῶν ταχυδρ. γραφείων τοῦ Κράτους ἐξωθεν προσερχόμενα, ἐν τῷ ἐσωτερικῷ διαβιβαζόμενα, ἢ ἀποστελλόμενα εἰς τὸ ἐξωτερικόν, γράμματα μὲν ἐν ὅλῳ 1,037,567, ἐφημερίδες, ἐντυπα και δελτάρια 695,293, ἐπίσημα ἔγγραφα, φάκελλοι και δέσμαι 539,568. Τῷ δὲ 1882 τὰ ὅλα διακειμήθοντα γράμματα ἀνῆλθον εἰς 5,063,960, τὰ δὲ ἐπιστολικά δελτάρια εἰς 17,779, τὰ δειγμάτια ἐμπορευμάτων εἰς 27,778, τὰ διάφορα ἐντυπα εἰς 56,578 και αἱ ἐφημερίδες εἰς 1,273,243 δέματα ἢ 3,185,388 φύλλα.

Ἀθροίζων δὲ τις τὰ διάφορα ποσὰ τῆς ἀπὸ τοῦ 1862-1882 ταχυδρομικῆς κινήσεως ἐξάγει ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν εικοσαετίαν ἐν τοῖς ἔλλησι ταχυδρομείοις διημερίσθησαν:

Γράμματα ἐν γένει 47,098,630
Ἐφημ. Δελτάρ. κλπ. ἐντυπα 33,146,303
Ἐπίσ. ἔγγρ., φάκελ., και δέσμ. 10,066,607

Ἦτοι ἐν ὅλῳ διάφορα εἶδη 90,311,540

Ἄν λάθῃ τις ὑπ' ὄψει τὸν ἴδιον πίνακα τῆς ταχυδρομικῆς κινήσεως τοῦ 1879 και συγκρίνει πρὸς τὴν κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο γενομένην ἀπογραφὴν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος δύναται νὰ ὑπολογίσῃ ὅτι ἐπὶ 1,653,767 κατοίκων διημερίσθησαν τὸ ἔτος ἐκεῖνο γράμματα, ἔγγραφα ἐπίσημα και δελτάρια 3,559,544, ἤτοι ἀναλογουσι 3 σχεδὸν ἐπὶ ἐκάστου κατοίκου, ὑπολογιζομένου ὅτι τὸ 1/4 περίπου τοῦ πληθυσμοῦ ἔχει ἡλικίαν κατωτέραν τῶν 14 ἐτῶν και δὲν ἀλληλογραφεῖ.

Ἄν δὲ ἀφαιρέθωσι τὰ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ προσερχόμενα και ἐπομένως ὑπὸ κατοίκων ἄλλων χωρῶν γραφέντα γράμματα και δελτάρια, ἀπομένουσι καθαρῶς ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος γραφέντα 2,966,162. Ἀλλ' ἡ στατιστικὴ τοῦ 1879 ἀναγράφει ἔγγραμμάτων κατοίκους ἐν ὅλῳ 318,949, ὥστε ἕκαστος αὐτῶν κατὰ μέσον ὄρον ἔγραφεν 9-10 ἐπιστολάς, δελτάρια ἢ ἔγγραφα καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐλήφθησαν ἐξωθεν και διημερίσθησαν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ φύλλα ἐφημερίδων, 1,910,137, ὥστε πάλιν ἕκαστος τῶν ἔγγραμμάτων, τῶν μόνων δυναμένων βεβαίως νὰ χρησιμοποιήσῃσι τὰς ἐφημερίδας, ἔλαβε ταχυδρομικῶς καθ' ἅπαν τὸ ἔτος κατὰ μέσον ὄρον φύλλα 6-7.

Ταχυδρομικοὶ ὑπάλληλοι.— Ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1829 μέχρι νῦν διηθύνον τὰ ταχυδρομεία ἑπτὰ διάφοροι διευθύνται οἱ ἐξῆς: Ἀλέξιος Λουκόπουλος, Δημητρ. Ἀμπελᾶς, Σωτήριος Σταῦρος, Γ. Σκουφός (1832-55) Θ. Λεονάρδος (1855-77). Κ. Σ. Κροκιδᾶς (1877-82) Α. Μανσούλας. Ὑπηρετοῦσι δ' ὡς ὑπάλληλοι ἐν τοῖς διαφόροις ταχυδρ. γραφείοις ἐκτὸς τῶν ταχυδρόμων 407 ἐν ὅλῳ πρόσωπα. Γ*

Ἡ περὶ τὸν Πόλον

ΟΛΛΑΝΔΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ

Τῇ 5 Ἰουλίου 1882, ὀλλανδικὴ ἀποστολὴ ἐντολὴν ἔχουσα νὰ ἰδρῦσῃ μετεωρολογικὸν σταθμὸν περὶ τὸν πόλον ἐν Πόρτ-Δίκσον ἐπεδιβάθη τοῦ νορβηγικοῦ ἀτμοπλοίου ἢ «Βάρνα». Ἀπετελεῖτο ὑπὸ τοῦ διδάκτορος Μκυρικού Snellen, μέλους τοῦ βασιλικοῦ μετεωρολογικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Οὐτρέχτης, ἀναλαβόντος τὴν διευθύνσιν ὅλων τῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν, ἰδίᾳ δὲ προσωπικῶς τὴν ἐκτέλεσιν μαγνητικῶν παρατηρήσεων, και ὑπὸ τῶν J. Cremer ἱατροῦ, Ruys φυσιοδίφου, Ekama φυσικοῦ και φωτογράφου, και F. Bust, ὅστις μέλλει νὰ ἐξερευνήσῃ τὸ ποτάμιον Γενίσεκ ὑπὸ ἐμπορικὴν ἐπισημν.

Ἡ «Βάρνα» συνέπλευσε μετὰ τῆς «Λουίζης», ἐφ' ἧς ἐφορτώθησαν αἱ παντοειδεῖς πρὸς χρῆσιν τῆς ἀποστολῆς προμήθειαι.

Ἀφ' οὗ ἐκκιψε τὸ ἀκρωτήριον Nordkys και κατηθύνθη πρὸς τὴν νῆσον Βεγγάτζ ἢ «Βάρνα» κατελήφθη ὑπὸ τῶν πάγων κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Αὐγούστου, ἠναγκάσθη δὲ νὰ περιπλανᾶται ἐν τῇ κινήτῃ φυλακῇ αὐτῆς μεταξὺ 70 βαθμῶν βορείου πλάτους και 63 βαθμῶν ἀνατολικοῦ μήκους. Τῇ 18 Σεπτεμβρίου 1882, ἀτμοπλοῖόν τι ὀνόματι «Dijmphna» ὄπερ ὑπὸ τὴν δεξιὰν διοίκησιν τοῦ Hovgaard ὑποπλοίαρχου ἐν τῷ δανικῷ ναυτικῷ εἶχεν ἀπέλθει ὅπως ἀποπειραθῆ νὰ προσπελάσῃ εἰς τὴν χώραν τοῦ Φραγκίσκου-Ἰωσήφ ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ αὐτῆς μέρους, διέκρινε τὴν «Βάρναν» και προσῆλθεν εἰς βοήθειάν της. Ἀλλὰ και τὸ δανικὸν πλοῖον περιεκλείσθη ἐπίσης, μετ' ὀλίγον δὲ ἀμφότερα συνεσφηνώθησαν ἐν μέσῳ ὕψους τεμαχίων πάγων, ἀπέχοντα ἀλλήλων 70 μέτρα περίπου.

Οἱ ἐπὶ τῆς «Βάρνας» πολλὰς ἐπεχείρησαν ἀποπειράς ὅπως ἀποβῶσιν εἰς τὴν γῆν, ἀλλὰ πᾶσαι ἀπέβησαν ἄγονοι. Ἐπὶ τέλους δ' ἀπεφασίσαν νὰ ἰδρῦσῃσι ἀστεροσκοπεῖον ἐπ' αὐτῶν τῶν πάγων.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ὀκτωβρίου ἐδεινώθη ἡ κατάσταση αὐτῶν. Μεγάλοι ὄγκοι πάγων συνεσφηνώοντο περὶ τὰ πλοῖα, φρικῶδεις τριγμοὶ ἤκούοντο, τὸ δὲ πλήρωμα πτοσθὲν ἠναγκάσθη ν' ἀπολίπῃ τὸ πλοῖον και νὰ καταφύγῃ ἐπὶ τῶν ὄρεων τοῦ πάγου, τὰ ὅποια ἐσωρεύοντο περὶ τὸ πλοῖον. Ἀλλὰ μετὰ τινὰς ἡμέρας ῥήγματα ἐπεγένοντο ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς πεπηγυίας θαλάσσης, οἱ δὲ ἐξερευνηταὶ ἀναγκασθέντες νὰ ὀπισθοχωρήσῃσι ὅπως μὴ καταρροσθῶσιν ὑπὸ τῶν διανοιγείσων ἀβύσσων, δὲν ἐβράδυναν νὰ ἀποχωρισθῶσιν ἐντελῶς τοῦ πλοίου των.

Ἀλλὰ μετὰ οὕτω ἡμέρας τὰ ῥήγματα, εὐτυχῶς, ἐπληρώθησαν νέων τεμαχίων πάγου· τὸ πλήρωμα τῆς «Βάρνας» ἠδυνήθη νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ πλοῖον και νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ παρατηρήσεις. Αἱ ἐργασίαι αὐταὶ ἐξηκολούθησαν ἐπιτυχῶς μέχρι τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων, ὅποτε ἐπῆλθεν ἡ θοριστικὴ καταστροφή. Αἱ σῦρτες τῶν πάγων ἤρξαντο αἰφνης κινούμεναι, σφοδρότατα πρὸς ἀλλήλας συγκρουόμεναι και κροτοῦσαι ὡς ἀλλεπάλληλοι ἐκπυροσκηροτήσεις ὄγκοι πάγου ἐπήρχοντο μετ' ὀρμῆς κατὰ τοῦ πλοίου, μετ' ὀλίγον δὲ ἡ «Βάρνα» κατασυνετριβὴ ὀλοσχερῶς ὑπὸ τοῦ σωροῦ τῶν ὀγκωδιστάτων πάγων.

Τὸ πλήρωμα, ἐναγωνίως ἀγρυπνοῦν ἀπὸ τῆς προτεραίας, κατέλιπε τὸ πλοῖον τὴν νύκτα, συμπαραλαβὸν τὰ ἐπιστημονικὰ ἐργαλεῖα, τὰ ἔγγραφα, τὰς ἀκάτους, τὰ ἔλκθητρα και τοὺς κύνες. Οἱ ἐξερευνηταὶ κατάρθρωσαν νὰ φθάσωσιν ἄχρι τοῦ Dijmphna, ὄπερ μείζονα ἔχον στερ-

ρότητα, ἠδυνήθη ν' ἀντιστῆ κατὰ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν πάγων. Αἱ ἐπιστημονικαὶ παρατηρήσεις συνεχίσθησαν ἐπὶ τοῦ δανικοῦ ἀτμοπλοίου μέχρι τῆς 25 Ἰανουαρίου, καθ' ἣν ἡμέραν τὸ θερμόμετρον κατῆλθεν εἰς 85° Φρενσίτ.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀπριλίου οἱ πάγοι ἤρξαντο τηκόμενοι. Τὸ ὕδωρ ἐφάνη και γλιερά θερμοκρασία διεδέξατο τὸ δριμύτατον ψύχος τῶν παρελθόντων μηνῶν. Τέλος, τῇ 24 Ἰουλίου, οἱ ὑποστηρίζοντες τὰ ναυάγια τῆς «Βάρνας» πάγοι ἐτάκηνσαν ὀλοσχερῶς και τὸ συντριβὲν πλοῖον ἐβυθίσθη.

Ἐπειδὴ τὸ «Dijmphna» εἶχεν ἐντολὴν νὰ διέλθῃ ἐν τῇ πολικῇ θαλάσσει τὸν δευτέρου χειμῶνα, οἱ Ὀλλανδοὶ ἀπῆλθον τοῦ δανικοῦ πλοίου και διὰ πλοιαρίων και ἐλκῆθρων διηθύνθησαν πρὸς τὴν γῆν, ἀποφεύγοντες τοὺς ἐπιπροσθούτας ὄγκους τοῦ πάγου. Ἡ πορεία αὕτη διήρκεσε τρεῖς ἑβδομάδας, μετ' ἧς ἀφίκοντο εἰς τὴν νῆσον Βεγγάτζ. Αὐτόθι, τὰ πρὸς ἀναζήτησιν αὐτῆς μεταβάντα τρία πλοῖα «Λουίζα», «Νόρδσκιολδ» και «Ὀβι» συνήντησαν τοὺς ἐξερευνητάς. Ἐπέβησαν τῆς «Λουίζης», ἀλλὰ συντριβείσης τῆς ἔλικος αὐτῆς ἐδέησε νὰ ῥυμουλικῆσῃ ταύτην ὁ «Νόρδσκιολδ».

Τὸ δὲ «Ὀβι» προέπλευσε ὅπως ἀναγγεῖλῃ εἰς τὴν Εὐρώπην τὸ εὐφρόσυρον ἀγγελμα τῆς ἀνευρέσεως τοῦ πληρώματος. Πράγματι εὐφρόσυρον και σπουδαῖον ἦτο τὸ ἀγγελμα, διότι καίτοι καταστραφείσης τῆς «Βάρνας», ἡ πρὸς ἐξερεύνησιν τῶν περὶ τὸν πόλον ὀλλανδικῆ ἀποστολῆς οὐδένα ἀνθρώπων ἀπώλεσαν οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἐκ τοῦ ἐπιστημονικοῦ αὐτῆς ὕλικου, οὐδὲ ἐκ τῶν συλλογῶν, οὐδὲ ἐκ τῶν σπουδαιωτάτων σημειώσεων, ἅτινα ἀποφέρει μετὰ τοιαύτας φυσικὰς και ἠθικὰς βασιάνους ἐκ τοιαύτης φρικῶδους διαχειμάρσεως.

Εἰς 4,400 συμποσῶνται αἱ ἀμαξοστοιχίαι, ὅσαι καθ' ἐκάστην ἡμέραν φθάνουσι και ἀναχωροῦσιν ἐκ τῶν διαφόρων σταθμῶν τοῦ Λονδίνου· ἐξ οὗ δύναται τις νὰ εἰκάσῃ τὴν καταπληκτικὴν κίνησιν τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν τῇ ἀγγλικῇ πρωτεύουσῃ. Ἐπειδὴ δ' ἐκάστη ἀμαξοστοιχία φέρει κατὰ μέσον ὄρον 100 ἄτομα, δύναται τις νὰ ὑπολογίσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν καθημερινῶς διὰ τῶν σιδηροδρόμων κομιζομένων εἰς 440,000, αἵτινες χάριν ἐργασιῶν εἰσερέουσιν εἰς τὸ Ἄστυ ἢ ἀπέρχονται αὐτοῦ. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν τῷ ἀνω ἀριθμῷ δὲν συμπεριλαμβάνονται οἱ διὰ τῶν ὑπογίων σιδηροδρόμων, τῶν χιλιάδων λεωφορείων, ἄλλων οχημάτων και ἀτμοπλοίων τοῦ Ταμέσεως κομιζόμενοι εἰς Λονδίνον.

ΕΙΣ ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΤΗΣ Κ^α Σ. Φ.

Ὅτε, εἰς χρόνους παλαιούς — πρὸ δέκα εἴκοσι ἐτῶν —
εἶχον ἀκόμη Ἕλληνας οἱ στίχοι ἀναγνώστας,
ὄσους ἐκάστη σήμερον ἐφημερίς πέντε λεπτῶν,
κ' ἐπροτιμᾶτο τοῦ Ζολᾶ ὁ Σουττος καὶ ὁ Ζαλοκώστας·

ὅτε, ἀντὶ νὰ ψάλλωσι : « *Voyez ceci, voyez cela !* »
ἔψαλλον αἱ νεάνιδες : « Ὁ ἥλιος βασιλεύει. . . »
κ' ἐλάλουν ὀλιγώτερα καὶ δὲν ἐγνώριζον πολλὰ,
καὶ ἡ αἰδώς ἦν ἀρετή, οὐδ' ἦτο ἡ σεμνότης χλεύη·

ὅτ' ἔρωτα ἐνέπνεε τ' ὄμμα νεάνιδος δειλῆς,
καὶ τὸν ἐξήπτε — φοβερόν ! — μέχρις ἀκροστιχίδος·
ὅτε δὲν ἦτο πρόχειρος ὁ ἔρωσ τόσον καὶ πολὺς,
οὐδ' ἦτο εἰς τὴν ἀγοράν, ὡς τόρα, ἀφθονον τὸ εἶδος·

τότε, ὡς μνημονεύουσιν οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς,
ὑπῆρχον καὶ λευκώματα. Ἄλλὰ δὲν περιεῖχον
εἰκόνας, ὅπως σήμερον, ἠθοποιῶν ἐπιτυχεῖς.
Ἦν ἄλλος τότε ὁ συρμός· ἦσαν μικρὰ ταμεία στίχων.

Χρυσόδετα, περίκομψα, μικρά, μεγάλα, καινουργῆ,
ἀνέπτυσσον προκλητικῶς τὰ φύλλα τὰ λευκά των,
κ' ἐταμιεύετο ἐκεῖ φιλί' ἀγάπη καὶ στοργή,
ἢ ἔμπνευσις παροδική, ποιητικὸς ἀστήρ διαττων.

Αἱ δέλτοι των ἠνοίγοντο εἰς ὥρας λύπης ἢ χαρᾶς,
καὶ συνωμίλουν δι' αὐτῶν παρόντες καὶ ἀπόντες·
πνοὴ τὸ κενοτάφιον ζωῆς ἐπλήρου νεαρᾶς,
καὶ ἐπικλήρητ' ὁ ἀπὼν, καὶ ἀνεβίουν οἱ θανόντες.

Καὶ τὸ δυσφύλακτον ἐκεῖ ἐφύλαττ' ἕκαστος παρόν,
καὶ τὸ σεμνόν του λείψανον ἠγάπα καὶ ἐτίμα.
Τόρα ; εἶνε ἀτμάμαξα ὁ βίος ! Ἔχομεν καιρόν ;
Ἐμπρός ! μήπως προλάβωσιν ἄλλοι τὸ μέλλον... καὶ τὸ χρῆμα !

Τίς τρέχων τόρα ἴσταται ν' ἀκούσῃ ἐν «κατευδοῦ ;»
Τίς εὐκαιρεῖ τὴν μνήμην του ὀπίσω του νὰ σώσῃ,
τὸ ὄνομά του σημειῶν εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ ;
Τίς θέλει νὰ ἐνθυμηθῇ, καὶ τίς νὰ τὸν ἐνθυμηθῶσι ;

Ἄς τρέχουν ἄλλοι ἀπνευστί. Ἐγὼ βαδίζων σταματῶ
ὅπου σιὰ μὲ προσκαλεῖ καὶ δρόσος μοι προσνεύει.
Εἰς μίαν ἄκραν τοῦ σταθμοῦ τὴν μνήμην μου κληροδοτῶ,
κ' εὐγνώμων ἢ καρδιά μου αὐτοῦ τὴν μνήμην ταμιεύει.

22 Ἰουνίου 1883.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Εἰς τοῦ νεοπλούτου χρηματιστοῦ Δ* ἠθέ τις
σταλμένος νὰ ζητήσῃ τὴν κόρην του εἰς γάμον
διὰ τινὰ μεσίτην.

— Πῶς ; λέγει ὁ Δ* εἰς αὐτόν νὰ δώσω τὴν
κόρην μου ! Μὰ τὴν ἀλήθειαν, δὲν εἰξεύρω τί
πρῶτον νὰ θαυμάσω, τὴν θρασύτητά του ἢ τὰ
ἀρπακτικὰ βλέμματα τοῦ ἔρριψε ἔς τὴν περιου-
σίαν μου ! Ἄλλὰ, ἄς εἶνε ἄφου εἶνε τόσον ἀν-
αίσχυντος κερδοσκοπός, θὰ εἴπῃ πῶς εἶνε καὶ
πολὺ ἄξιος ἔς τῆς δουλειᾶς τοῦ χρηματιστη-
ρίου — πῆς του ὅτι δέχομαι νὰ τὸν κάμω γαμ-
βρόν μου !

* *

Μεγάλῃ συρρῇ ἀνθρώπων περὶ τινὰ νεόκτι-
στον οἰκίαν τῆς ὁδοῦ * *, ὁ δὲ Ἀγαθόπουλος,
διαβαίνων ἐκεῖθεν, πλησιάζει μετὰ περιεργίας.

— Τί συμβαίνει ἐδῶ ; ἐρωτᾷ τινὰ τῶν παρι-
σταμένων.

— Ἐνας κακόμοιρος ἐργάτης ἐκρημνίσθη
ἀπὸ τὴν στέγην τοῦ σπητιοῦ.

— Ἄ ! τὸν δυστυχῆ ! . . . Μὰ καὶ οἱ εὐλο-
γημένοι αὐτοὶ σοῦ εἶνε τόσον ἀπρόσεκτοι. . .
Καὶ αὐτὸς ποῦ ἔπεσε, ἐσκοτώθηκε, ἔ ; . . .

— Οὔτε κίχ δὲν εἶπεν ἔγινε κομμάτια ὁ δυσ-
τυχῆς ! . . .

— Ἄ !, λέγει ὁ Ἀγαθόπουλος ἀπομακρυνό-
μενος· τοῦλάχιστον νὰ τοῦ ἐγένετο μάθημα αὐ-
τό του τὸ πάθημα ! . . .

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Παρατήρησον ἐπιμελῶς τίνες εἰσὶν οἱ ἄνθρω-
ποι οἱ μηδένα ἐπαινοῦντες, οἱ πάντοτε κατα-
κρίνοντες, οἱ μηδένα εὐρίσκοντες τῆς ἀρεσκείας
των, — θὰ ἴδῃς ὅτι εἰσὶν ἐκεῖνοι, οἵτινες εἰς
οὐδένα καὶ αὐτοὶ ἀρέσκουσι.

Λαμπρόν καὶ ἐνθαρρυντικὸν θέαμα εἶνε ἡ πάλ-
η γενναίου ἀνθρώπου, ὅστις καρτερικῶς ἀντέ-
χει πρὸς τὴν λύπην, θριαμβεύει μόνον διὰ τῆς
μεγαλοψυχίας καὶ καθημαγμένους ἔχων τοὺς
πόδας καὶ τρέμοντα τὰ μέλη ἐξακολουθεῖ προ-
βαίνων, ἐπὶ τῆς ἀκλονήτου θελήσεως στηριζύ-
μενος. (Σμαίλς).

Ἡ ἱστορία, καταδεικνύουσα τὸν βίον τῶν ἐ-
θνῶν, οὐδὲν ἄλλο ἔχει νὰ ἀφηγηθῇ ἢ πολέμους
καὶ στάσεις· τὰ εἰρηνικὰ ἔτη φαίνονται βραχυ-
χρόνιοι διακοπαί, καὶ οἰοῦνται διαλείμματα ἐν
ταῖς διαφόροις πράξεσιν αἰματηροῦ δράματος.
Καὶ ἐκάστου δὲ ἀνθρώπου ὁ βίος παρίσταται
ὡς διαρκῆς πάλη οὐ μόνον ἐν μεταφορικῇ ἐν-
νοίᾳ πρὸς τὴν ἐνδειαν ἢ τὴν κατακορῆ σχολῆν,

ἀλλὰ καὶ ἐν κυριολεκτικῇ ἐννοίᾳ πρὸς τοὺς ἄλ-
λους ἀνθρώπους. Πανταχοῦ εὐρίσκει ἀντίτεχνον
καὶ ἀντίπαλον, ζῆ ἐν ἀδιαλείπτῳ ἀγῶνι καὶ
τελευτᾷ φέρων τὰ ὄπλα ἐν χερσίν. Ἄλλὰ καθ'
ὅν τρόπον τὸ ἡμέτερον σῶμα θὰ διερρήγνυτο,
ἐὰν ἐστερεῖτο τὴν πίεσιν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέ-
ρος, οὕτω καὶ ὁ βίος ἡμῶν, ἐὰν ἐστερεῖτο τὴν
πίεσιν τῆς ἐνδειᾶς, τῆς ἀθλιότητος, τῶν συμ-
φορῶν, τῆς διαψεύσεως τῶν ἐλπίδων, θὰ προέ-
βαιεν εἰς ὕβριν καὶ ἀγανορίαν, ἐὰν μὴ μέχρι
διαρρήξεως, τοῦλάχιστον μέχρις ἀκολαστοτά-
της μωρίας, καὶ δὴ μανίας. Αἱ μέριμναι, οἱ πό-
νοι, αἱ λύπαι εἶνε εἰς τὸν ἀνθρώπον ὅτι τὸ
ἔρμα εἰς τὸ πλοῖον, τὸ μέλλον νὰ διασχίξῃ τὰ
πελάγη ἀκλόνητον καὶ κατ' εὐθείαν.

Οἱ ἀσταθεῖς καὶ δειλοὶ χαρακτῆρες, στερού-
μενοι ἀποφάσεως, νομίζουσιν ἀδύνατον καὶ τὸ
ελάχιστον ἔργον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἀραβικὴ ἱστορία. — Γηραιὸς κάτοικος τῆς
Ἀλγερίας, κεκυρωμένος ὑπὸ τῶν ἐτῶν, διηυ-
θύνετο πρὸς τὴν πόλιν τῆς Γίσκρας, σύρων ὀ-
πισθὲν του διὰ σχοινίου δεδεμένον τὸν ὄνον του.

Δύο ἄλλοι Ἀραβες, κλέπται περιβόητοι, ἐνε-
δρεῦοντες ὀπισθεν θάμνων, βλέπουσιν αὐτὸν δια-
βαίνοντα.

— Τί λές ; τοῦ τὸν κλέπτομεν; λέγει ὁ εἰς
πρὸς τὸν ἄλλον.

Ἐν τῷ ἅμα ἐξέρχονται, πλησιάζουσι δι' ἐ-
λαφροῦ βήματος, καὶ ὁ μὲν εἰς λύσας τὸ σχοι-
νίου τοῦ ὄνου περνᾷ αὐτὸ περὶ τὸν τράχηλόν
του, ἐνῶ ὁ ἄλλος ἀπάγει τὸν ὄνον καὶ γίνεταί
ἄφαντος.

Μετὰ τινὰς στιγμὰς ὁ γηραιὸς Ἀραβὶ στρα-
φεὶς βλέπει κατάπληκτος εἰς τὴν θέσιν τοῦ ὄ-
νου τοῦ τὸν ἀνθρώπον.

— Τώρα νὰ σοῦ ἐξηγήσω τὸ πρᾶγμα, λέγει
ὁ κλέπτης. Ἐγὼ, εἶχα κτυπήσει τὴν μητέρα
μου, καὶ ὁ Ἄλλᾳχ γιὰ νὰ μὲ τιμωρήσῃ μὲ με-
τεμύρφωσεν εἰς ὄνον. Αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐτε-
λείωσεν ἡ ποινὴ μου, καὶ ἔτσι ἔγινε πάλιν ὅτι
ἤμην πρὶν τῆς μεταμορφώσεώς μου.

Ὁ ἀπλοϊκὸς γέρον κλίνει τὴν κεφαλὴν ἐκ-
θαμβὸς διὰ τὸ θαῦμα, καὶ ἐν τῇ ταραχῇ του
δίδει καὶ ὀλίγα κέρματα εἰς τὸν ἀπατεῶνα,
ὅστις ἀπέρχεται.

Μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας, ἐνῶ ὁ πρῶτον κύ-
ριος τοῦ ὄνου διήρχετο διὰ τῆς πόλεως, ἀνα-
γνωρίζει ἀφῆνης τὸ ζῶόν του. Πλησιάζει λοιπὸν
πρὸς αὐτόν, καὶ χαμηλοφώνως λέγει εἰς τὸ ὄ-
τιον του·

— Τί ; πάλι λοιπὸν ἐκτύπησες τὴν μητέρα
σου ;

Ῥαῖτον παραδειγμα ἀξιοπρεπείας ἀρχοντος Ἑλβετοῦ: Εἶχεν ἐκλεγθῆ πρόεδρος τοῦ κατονίου Ἐκπαιδευτικῆς ὁ Gebhard Zürcher, γεωργός καὶ ξυλουργός τὸ ἐπάγγελμα. Ὁ ἀπλοῦς ἀρχων τὴν μὲν πρῶταν προήδρευε τοῦ συμβουλίου καὶ συνειργάζετο μετὰ τῶν ἐπιτροπῶν, μετὰ μεσημβρίαν δὲ ἐκαλλιεργεῖ τοὺς ἀγρούς του ἢ εἰργάζετο εἰς τὸ ἐργαστήριόν του. Εἰς τῶν εὐπατριδῶν τῆς Ἑλβετίας, ἔχων σπουδαίας ὑπαθέσεις ἐν Ἐκπαιδευτικῆς, ἦλθεν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ προέδρου, ὃν εὗρεν ἀσχολούμενον εἰς ἔργα τοῦ ἐπαγγέλματός του· ἰδὼν δ' αὐτὸν φέροντα δεσματίνην ἐμπροσθέν, ὁ εὐπατριδὴς ἀνέλαθεν ἡθὺς ὀλίγων, ἐκαλύφθη, καὶ παίζων μὲ τὸ ραβδίον του, ἐξέθηκεν εἰς αὐτὸν τὴν αἰτίαν τῆς ἐπισκέψεώς του. Ὅτε ἐτελείωσεν, ὁ πρόεδρος ἀποτεινόμενος πρὸς αὐτὸν ἐρωτᾷ.—Πρὸς ποῖον θέλετε νὰ ὀμιλήσητε, κύριε; πρὸς τὸν χωρικὸν Gebhard Zürcher ἢ πρὸς τὸν πρόεδρον τοῦ κατονίου;

— Πρὸς τὸν πρόεδρον βεβαίως, ἀποκρίνεται ὁ ἄλλος μὲ τόνον φωνῆς ὑπεροπτικῆς.

— Τότε ἀποκαλύφθητε, λέγει ὑπερηφάνως ὁ Zürcher, καὶ ἐπαναλάβετε μοι τὴν ὑπόθεσίν σας, ἐξ ἧς ὁ πρόεδρος οὐδὲν ἐνόησεν, διότι ἐστοχάζετο ὅτι ἀπετεινέσθε πρὸς τὸν χωρικόν, ὅστις εἶνε ἴσος μὲ σᾶς.

Κατὰ τὴν ζυθολογικὴν ἐφημερίδα «Γαμβρινοσ» ἐν ὄλφ τῷ γερμανικῷ Κράτει ἔχοντι πληθυσμὸν 44,766,188 κατοίκων κατὰ τὸ 1882 ἦσαν ἐν ἐνεργείᾳ 26,493 ζυθοπωλεῖα παραγωγόντα 39,109,178 ἐκατόλιτρα ζύθου, δι' ὃν κατεβλήθη φόρος εἰς τὸ Κράτος 62,759,384 μάρκων. Ἐκ τῆς ὅλης παραγωγῆς ἀναλογουσι 87 λίτραι ζύθου εἰς ἕκαστον κάτοικον. Τὴν μεγίστην παραγωγὴν παρουσιάζει ἡ Βαυαρία, ἥτοι 12,341,574 ἐκατόλιτρα, δι' ἃ καταβάλλεται φόρος 31,730,300 μάρκων. Ἐν τῇ χώρᾳ δὲ ταύτῃ ἐκ τῆς ὅλης καταναλώσεως ἀναλογουσιν εἰς ἕκαστον κάτοικον 223 λίτραι ζύθου κατ' ἔτος.

Ἐπάρχουσιν ἐν Ἀγγλίᾳ κατ' ἀκριβῆ ἀπογραφὴν 2,500 ἵπποι δρομικοὶ ἐκλεκτῶν γενῶν, ὧν ἕκαστος ἢ διατροφή καὶ συντήρησις στοιχίζει ἐτησίως κατὰ μέσον ὄρον 300 λίρας στερλίνας, ἢ 7,500 φράγκα· δι' ὅλους ἐπομένως τοὺς ἵππους τούτους δαπανᾷ ἐτησίως ἡ Ἀγγλία φρ. 18,750,000.

Καθ' ὅλον τὸ γερμανικὸν Κράτος ὑπάρχουσι χήραι γυναῖκες κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν 1,909,540. Ἐκ τούτων σημειοῦνται ὡς ἀσχολούμεναι εἰς ἔργον τι 856,925, αἱ δὲ λοιπαὶ εἰσιν ἄεργοι. Αἱ καθ' ὅλον τὸ γερμανικόν

Κράτος ὑπάρχουσι γυναῖκες ἀριθμοῦνται εἰς 7,719,362· ὅθεν ἐπὶ 4 γυναικῶν ἐγγάμων ἀναλογεῖ μία χήρα ἐν Γερμανίᾳ.

Καίτοι πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ἡ δουλεία εἶνε κατηργημένη ἀπανταχοῦ τῆς γῆς, ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις ἐν Βραζιλίᾳ σήμερον ἔτι 1,346,648 δούλοι, ἥτοι ἀνδράποδα ὠνητά. Καὶ ὑπάρχει μὲν καὶ ἐν τῷ κράτει τούτῳ ὁ ἀπὸ 28 Σεπτεμβρίου 1871 νόμος ὁ καταργῶν τὴν δουλείαν, ἀλλ' ἐπειδὴ ὀρίζει τὴν βαθμιαίαν τῶν δούλων ἀπελευθέρωσιν, ὀλίγοις σχετικῶς εἰσιν οἱ ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ μέχρι σήμερον ἀπελευθερωθέντες. Οὕτως ἀπὸ 1,547,660 δούλων, ὅσοι ἤριθμοῦντο τὸ 1871 ἐν Βραζιλίᾳ, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν κατῆλθε μόνον εἰς 1,346,648, ἥτοι εἰς μίαν δεκαετίαν μόλις ἠλαττώθη κατὰ 200,000, ὅπερ ἀναλογεῖ 1 1/3 τοῖς 100 ἐτησίως. Κατὰ ταῦτα, ἐὰν ἡ ἀπελευθέρωσις ἐξακολουθήσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν, ἡ Βραζιλία θὰ χρειασθῆ ἔτι 60-70 ἔτη πρὸς πλήρη ἐξάλειψιν τῆς δουλείας. Εὐτυχῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐλευθερουμένων αὐξάνει βαθμηδόν, ἄλλων μὲν ἐξαγοραζομένων ὑπὸ τοῦ Κράτους, ἄλλων ὑπὸ ἰδιωτῶν καὶ ἄλλων τῇ προσπαθείᾳ αὐτῶν τῶν Μαύρων. Ὁ μέσος ὄρος τῆς τιμῆς ἑνὸς δούλου εἶνε 1800 φράγκα· ἐπομένως οἱ ἐν Βραζιλίᾳ σήμερον ὑπάρχοντες δούλοι ἀντιπροσωπεύουσι κεφάλαιον ὑπερβαίνον τὰ 2,000,000,000 φράγκα.

Γαλλικὴ Ἐταιρία ὑπέβαλεν εἰς τὴν ἰσπανικὴν κυβέρνησιν σχέδιόν τι κατασκευῆς ὑποβρυχίου σύριγγος ἐν τῷ πορθμῷ τοῦ Γιβραλτάρ.

Ὁ στρατὸς τῆς Βραζιλίας ἀποτελεῖται ἐξ 11,333 ἀνδρῶν, ἥτοι 1951 τοῦ πυροβολικοῦ, 2,140 τοῦ ἱππικοῦ καὶ 7,242 τοῦ πεζικοῦ.

Ὁ πάπας Ἀλέξανδρος Ζ' ἠρώτησεν ἡμέραν τινὰ τὸν περιώνυμον Λέοντα Ἀλλάτιον, βιβλιοθηκῆριον τοῦ Βατικανοῦ, διατί δὲν ἀπεφάσιζε νὰ περιβληθῆ τὸ ἱερατικὸν σχῆμα. «—Διὰ νὰ εἶμαι ἐλεύθερος ὅταν θέλω νὰ νυμφευθῶ», εἶπεν ὁ Ἀλλάτιος. «—Τότε λοιπὸν, διατί δὲν νυμφεύεσαι;» ὑπέλαθεν ὁ πάπας. «—Διὰ νὰ ἔχω πάντοτε τὴν ἐλευθερίαν νὰ γείνω ἱερεὺς», ἀπήντησεν ὁ Ἀλλάτιος. Οὕτω δὲ διηλθε τὸν βίον του ὅλον τάλαντευόμενος μεταξὺ γάμου καὶ ἱεροσύνης. Ἰσῶς μετενόησε θνήσκων ὅτι δὲν ἐξέλεξεν οὔτε τὸ ἓν οὔτε τὸ ἄλλο· ἀλλ' ἴσως θὰ μετενοεῖ ἐπὶ τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα συνεχῆ ἔτη ἐὰν ἐξέλεγεν εἶτε τὸ ἓν εἶτε τὸ ἄλλο.